

Nota van B&W

Portefeuille M. Divendal
Auteur M.J. Kroonenberg - Janssen
Telefoon 5115653
E-mail: mkroonenberg@haarlem.nl
STZ/JOS Reg.nr. 2008/16564
Bijlage A en B
B & W-vergadering van 19 februari 2008

Onderwerp

Herijking Peuterspeelzaalwerk

Bestuurlijke context

Het Haarlems beleid ten aanzien van het peuterspeelzaalwerk stamt in belangrijke mate nog uit 1984. Dit beleid behoeft om verschillende redenen dringend een actualisatie. In 2001 werd dit reeds gesignaleerd en zijn besluiten genomen door de Raad. Deze kwamen echter niet volledig ten uitvoer om redenen van financiële aard. In het derde kwartaal van 2006 is de startnotitie 'Herijking Peuterspeelzaalwerk' (MO/OWG/2006/763) vastgesteld in het College en besproken in de Commissie Samenleving. In de startnotitie zijn de uitgangspunten voor het herijkingsproces vastgelegd. De inliggende nota Herijking Peuterspeelzaalwerk (A) scheidt een beleidskader waarbinnen met de uitvoerende organisaties en andere betrokken partijen verder gewerkt kan gaan worden in de richting van een efficiëntere bedrijfsvoering, een zo goed mogelijke kwaliteit en een beter bereik van de doelgroep. Hierbij geldt een implementatieperiode van 1 april 2008 tot en met 31 december 2009. Streven is om op 1 januari 2010 de resultaten zoals verwoord in de nota in voldoende mate bereikt te hebben. Minimaal moet dan soepele aansluiting bij per die datum mogelijk in te voeren nieuwe wetgeving mogelijk zijn gemaakt. De Raad wordt geïnformeerd met een tussentijdse evaluatie over de voortgang in januari 2009, en met een evaluatie over de totale periode van implementatie van de herijking in januari 2010.

Financiële paragraaf:

De herijking wordt uitgevoerd met inzet van de middelen zoals deze op dit moment al voor de uitvoering van peuterspeelzaalwerk beschikbaar zijn (schematische weergave hiervan is opgenomen onder B - bijlage 4). Uit de herijking volgen geen wijzigingen in de hoogte van de subsidiebedragen aan de huidige partners. Wel behelst instemming met de nota herijking het besluit om de huidige middelen bestemd voor de uitvoering van peuterspeelzaalwerk ook als zodanig te gaan labelen en vaststellen. Zo moet er een duidelijke en zekere financiële basis ontstaan voor de verdere implementatie van de herijking. De middelen die de welzijnsorganisaties ontvangen voor de uitvoering van peuterspeelzaalwerk zijn nu nog in de begroting gelabeld als 'wijkgericht welzijnswerk'. Door deze middelen te herbenoemen als middelen specifiek bestemd voor het peuterspeelzaalwerk kunnen deze niet meer binnen de programmalijnen van de prestatieplannen verschoven worden naar andere welzijnsproducten. Na besluitvorming inzake de herijking zal de implementatieperiode van 1 april 2008 tot en met 31 december 2009 gebruikt worden om het ombuigen van de huidige subsidierelaties naar de gewenste vormgeving zoals hiervoor beschreven verder uit te werken.

Juridische paragraaf:

Instemming met de herijking behelst het besluit de Verordening Peuterspeelzaalwerk Haarlem (nummer 716, 22 december 2006) op enkele punten aan te passen, zoals hieronder weergegeven.

<i>Nota herijking</i>	<i>Verordening (VPH)</i>	<i>Betreft wijziging:</i>
H5§4 kaderstelling 2010, onder A)	Artikel 1b	'2 jaar en 3 maanden tot 4 jaar' wijzigen in: '2 tot 4 jaar'
H5§4 kaderstelling 2010, onder A)	Artikelgewijze toelichting, artikel 1b)	'de leeftijdscategorie van 2 jaar en 3 maanden (in plaats van 2) tot 4 jaar' verwijderen bij 'De aanpassingen ten opzichte van de Modelverordening betreffen: ...'
H5§4 kaderstelling 2010, onder A)	Artikelsgewijze toelichting op de Nadere Regels, artikel 4	De tekst onder het kopje 'Gezondheids- en Veiligheidsrisico's' kan verwijderd worden. Ter vervanging wordt informatie over de inmiddels opgeleverde risico-inventarisaties (RI's) veiligheid en gezondheid voor het peuterspeelzaalwerk opgenomen, met als eis op de hoogte te zijn van deze RI's (in voorbereiding op de waarschijnlijk toekomstige wettelijke verplichting te werken op grond van deze RI's).

Raadsparagraaf:

Een raadsbesluit is nodig omdat het gaat om een strategische visie en kaderstelling van de gemeente voor meerdere jaren ten aanzien van het Haarlemse peuterspeelzaalwerk.

Politieke gevoeligheid

Bij invoering van de Wet op de Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) is het peuterspeelzaalwerk daarin ondergebracht onder dezelfde voorwaarden als het onder de Welzijnswet was ondergebracht. Beleid ten aanzien van het peuterspeelzaalwerk wordt geheel overgelaten aan de lokale overheid. Dit besluit betreft hiermee de autonomie van de gemeente. Het peuterspeelzaalwerk wordt gesubsidieerd uit lokale middelen. Dit besluit brengt geen wijzigingen met zich mee in de omvang van het budget dat in Haarlem voor peuterspeelzaalwerk beschikbaar is.

B&W-besluit:

1. Het college stemt in met het vrijgeven van de nota Herijking Peuterspeelzaalwerk (A) met bijlagen (B) voor inspraak voor de periode van 22 februari tot 21 maart 2008.
2. Geen financiële consequenties; het besluit wordt gedekt uit productnummer 040301 welzijnswerk, waarbij binnen de begroting een budgettair neutrale overheveling plaats vindt vanuit product stadsdeelorganisaties naar een nieuw product peuterspeelzaalwerk.
3. Het college stemt in met wijziging van artikelen uit de Verordening Peuterspeelzaalwerk Haarlem
4. De betrokkenen ontvangen daags na besluitvorming informatie over dit besluit; de media krijgen een persbericht
5. Het raadsstuk wordt met de resultaten van inspraak voorgelegd aan de gemeenteraad, nadat de commissie Samenleving hierover een advies heeft uitgebracht.

NOTA HERIJKING PEUTERSPEELZAALWERK

Inleiding en Samenvatting	2
Hoofdstuk 1. Ontwikkelingen	4
1.1 Landelijke Ontwikkelingen	4
1.2 Lokale Ontwikkelingen	5
1.3 Recent onderzoek en gegevens	6
1.4 Conclusie	6
Hoofdstuk 2. Omvang en Spreiding	7
2.1 Voorschoolse Voorzieningen (kinderopvang en peuterspeelzaalwerk)	7
2.2 Peuterspeelzaalwerk	9
2.3 Voor- en vroegschoolse educatie (VVE)	10
2.4 Conclusie	11
Hoofdstuk 3. Huisvesting	12
3.1 Criteria huisvesting	12
3.2 Aandachtspunten	13
3.3 Conclusie	13
Hoofdstuk 4. Uitvoerende organisaties	14
4.1 Criteria organisatievorm	14
4.2 Conclusie	15
Hoofdstuk 5. Subsidiëring	16
5.1 Uitgangssituatie	16
5.2 Benodigde peuterplaatsen	16
5.3 Benodigde middelen	17
5.4 Kaderstelling 2010	18
5.5 Conclusie	19
Hoofdstuk 6. Bijzondere Doelgroepen	21
6.1 Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE)	21
6.2 Sociaal-Medische Indicatie (SMI)	21
6.3 Haarlem Pas (HP)	22
6.4 Conclusie	22
Hoofdstuk 7 Conclusie herijking peuterspeelzaalwerk	23
7.1 Samenvatting conclusies	23
7.2 Uitwerking uitgangspunten (startnotitie)	24
<hr/>	
BIJLAGEN	26
1. Indeling in stadsdelen, wijken en buurten (conform indeling OenS)	27
2. Peuterspeelzalen en organisaties (eind 2006) per buurt	29
3. Uitgangssituatie financiering	30
4. Berekening huidig subsidievolume	31
5. Expertmodel peuterspeelzaal	32
6. Samenwerking basisschool, peuterspeelzaal en kinderopvang (21 december 2006)	33
7. Toeleiding naar voorschoolse voorzieningen en VVE (1 januari 2007)	36

INLEIDING EN SAMENVATTING

Peuterspeelzaalwerk en kinderopvang zijn twee van elkaar te onderscheiden voorschoolse voorzieningen. Bij beide werksoorten gaat het om ruimtelijke voorzieningen waar kinderen in de voorschoolse leeftijdsperiode (kinderopvang 0-4 jaar, peuterspeelzaalwerk 2-4 jaar) in groepen verblijven.

Echter gaat het bij kinderopvang om opvang van kinderen wiens ouders door werk of andere bezigheden buitenshuis niet altijd zelf voor hun kinderen kunnen zorgen. Peuterspeelzaalwerk is er voor kinderen die anders tot zij naar school gaan gewoon thuis zouden blijven en voor wie het goed is ook spelenderwijs gestimuleerd te worden in hun ontwikkeling.

Het peuterspeelzaalwerk heeft vanaf de jaren zestig van de vorige eeuw een enorme ontwikkeling doorgemaakt. Er kwam gaandeweg steeds meer aandacht voor de functie die het peuterspeelzaalwerk kan hebben. Die is tegenwoordig vooral om jonge kinderen te stimuleren in hun brede ontwikkeling (motorisch, sociaal-emotioneel, cognitief, creatief, taal) en achterstanden daarin vroegtijdig te kunnen signaleren. Dat is belangrijk, omdat het op latere leeftijd corrigeren van ontstane achterstanden relatief weinig kans op succes heeft.

Dit geldt voor alle kinderen, maar in het bijzonder voor kinderen uit bepaalde doelgroepen, zoals die van de Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE). VVE programma's worden op dit moment uitsluitend vanuit het peuterspeelzaalwerk uitgevoerd. Daarmee is een kwalitatief goed en professioneel peuterspeelzaalwerk voorwaarde voor het succesvol uit kunnen voeren van VVE.

Aanleiding tot deze herijking

Op lokaal niveau is al langer duidelijk dat het peuterspeelzaalwerk dringend een actualisatie behoeft; het huidige Haarlems beleid stamt in belangrijke mate nog uit 1984. In 2001 werd dit knelpunt al gesignaleerd en werden afspraken gemaakt in de Raad, hetgeen echter niet volledig heeft geleid tot de gewenste actualisering. De huidige organisatie en uitvoering maakt het niet eenvoudig te voldoen aan de eisen die tegenwoordig gesteld worden aan peuterspeelzaalwerk. Bovendien speelt in Haarlem al enige tijd de steeds groter wordende dreiging dat het ongesubsidieerde peuterspeelzaalwerk (1/3 deel van het totale aanbod) wegvalt vanwege exploitatieproblemen.

Landelijk gezien worden steeds hogere eisen aan peuterspeelzaalwerk gesteld. Onder andere vanwege het belang van een goede kwaliteit voor het succesvol kunnen uitvoeren van Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE), maar ook het belang dat de politiek hecht aan een samenhangend aanbod voor 0-4 jarigen en het belang van de preventieve en signalerende functie die peuterspeelzaalwerk heeft. Met de voorgenomen nieuwe harmonisatiewetgeving vanaf 2010 is daar nog het belang aan toe te voegen, te zorgen dat het Haarlemse peuterspeelzaalwerk 'klaar' is voor invoering van deze nieuwe wetgeving. Op dit moment zijn we dit onvoldoende.

In juni 2006 is het College akkoord gegaan met de startnotitie 'Herijking Peuterspeelzaalwerk' (registratienummer MO/OWG/2002/763) en in september 2006 is deze in de Commissie Samenleving besproken. In deze startnotitie zijn de uitgangssituatie van het peuterspeelzaalwerk, de daaruit voortvloeiende noodzaak tot het aanbrengen van wijzigingen in die situatie en de uitgangspunten voor het herijkingsproces vastgelegd. De voorgestelde herijking vindt plaats met inzet van de huidig beschikbare middelen.

Voorbeelden van concrete knelpunten

In de startnotitie zijn diverse knelpunten genoemd die de aanleiding vormden voor de herijking. Zoals weinig zicht op uitvoering en rendement van het peuterspeelzaalwerk, sprake van een weinig inzichtelijke of consequente wijze van financiering en het niet (meer) optimaal aansluiten van het aanbod in omvang en spreiding op waar de doelgroep zich bevindt. De veronderstelling was dat we een beter rendement zouden moeten kunnen behalen onder inzet van dezelfde op dat moment beschikbare subsidie. Niet overal was de kwaliteit op het niveau dat nodig is om de functie van peuterspeelzaalwerk optimaal te kunnen benutten. Ook de toeleiding naar de peuterspeelzaal (in het bijzonder naar VVE) en informatie aan ouders moesten beter geregeld worden om de peuters te bereiken die we willen bereiken. En de bezettingsgraad bleef op te veel gesubsidieerde zalen onder de maat, zonder dat de gemeente zicht had op concrete maatregelen om deze op peil te krijgen en te houden.

Welke oplossingen biedt de herijking?

De herijking biedt een kader voor het optimaal bereiken van peuters, een zo efficiënt mogelijke inzet van middelen en een zo goed mogelijk kwaliteitsniveau. Bijvoorbeeld door:

- het stedelijk aanbod en gebruik van peuterspeelzaalwerk in kaart te brengen en inzichtelijk te houden;
- het aanbod zo goed mogelijk af te stemmen op de vindplaats, omvang en aard van de doelgroep;
- het bereik van peuters (met name uit bepaalde doelgroepen) waar nodig uit te breiden;
- de toeleiding naar de peuterspeelzaal en informatie aan ouders te verbeteren;
- de beschikbare middelen efficiënter aan te wenden om meer gesubsidieerde plaatsen te creëren;
- de toegankelijkheid voor alle inkomensgroepen zo goed mogelijk te waarborgen;
- te zorgen voor basisvoorwaarden om te kunnen komen tot het gewenste kwaliteitsniveau;
- criteria te stellen t.a.v. accommodaties en organisaties waarmee de gewenste situatie bereikt kan worden;
- meer aandacht te geven aan het uitbouwen van de preventieve en signalerende functie;
- kiezen voor huisvesting in onderwijslocaties mhoop belang van de doorgaande ontwikkelingslijn;
- het peuterspeelzaalwerk duidelijker te positioneren als schakel in een keten van voorzieningen;
- speciale aandacht te laten uitgaan naar de doelgroepen VVE (Voor- en Vroegschoolse Educatie) en SMI (Sociaal-Medische Indicatie).

Binnen dit kader zal samen met de diverse partners en betrokkenen bij het peuterspeelzaalwerk een concrete aanpak afgesproken worden waarmee de gewenste situatie bereikt wordt.

Tijdsplanning en kosten

Periode implementatie herijking: 1 april 2008 – 31 december 2009

In werkgroepen wordt met de betrokken partijen een concreet plan gemaakt en uitgevoerd voor de spreiding van het aanbod over de stad en een keuze voor geschikte accommodaties. Met de gesubsidieerde partijen wordt toegewerkt naar een efficiëntere inzet van middelen en het overnemen van ongesubsidieerde plaatsen (waar passend binnen de herijking). De uitvoerende partijen maken waar nog nodig een kwaliteitsslag en streven naar een zo professioneel mogelijke uitvoering. De gemeente voert hierop de regie en monitort de voortgang.

De herijking wordt kostenneutraal uitgevoerd, onder inzet van de huidig beschikbare middelen.

Voor een goede uitvoering dient de hoogte van de subsidiebedragen nu te worden vastgesteld. Het toewerken naar de gewenste situatie is een geleidelijk proces, waarbij alle nu te maken keuzes door de uitvoerende organisaties in lijn met de uitgangspunten van de herijking worden gemaakt. Zie verder hoofdstuk 5 van de nota.

De Raad wordt geïnformeerd:

- in januari 2009: tussentijdse evaluatie over de voortgang
- in januari 2010: evaluatie totale periode implementatie herijking

1. ONTWIKKELINGEN

In de startnotitie zijn de belangrijkste ontwikkelingen met betrekking tot het peuterspeelzaalwerk landelijk en lokaal aan de orde gesteld. Sinds het vaststellen van die notitie in juni 2006 zijn daar nog enkele belangrijke ontwikkelingen aan toe te voegen, die hun invloed hebben op – of richting geven aan het herijkingproces. In dit hoofdstuk wordt een overzicht van de belangrijkste landelijke en lokale ontwikkelingen gegeven.

1.1 Landelijke ontwikkelingen

Het peuterspeelzaalwerk is de afgelopen jaren een steeds belangrijker rol toebedeeld, echter leidde die rol tot nu toe niet of nauwelijks tot de formulering van landelijke richtlijnen of dwingende wetgeving. Wettelijk valt het peuterspeelzaalwerk nog steeds onder de Welzijnswet 1994, die geen noodzaak voorschrijft kwaliteitseisen te stellen, het peuterspeelzaalwerk te financieren of op een bepaalde manier te positioneren binnen het jeugdbeleid. Aan dit alles wordt door iedere gemeente op lokaal niveau een eigen invulling gegeven.

Het lijkt er echter op dat het nieuwe kabinet het peuterspeelzaalwerk nu echt de aandacht gaat geven die het verdient en nodig heeft. Daarmee zijn de aanbevelingen van Operatie Jong duidelijk ter harte genomen: het kind als uitgangspunt voor jeugdbeleid, de verkokering voorbij.

De laatste maanden wordt gestaag een landelijke beleidsrichting ten aanzien van het peuterspeelzaalwerk duidelijk. Wij baseren ons hierin op de volgende bronnen:

- Coalitieakkoord (7 februari 2007)
- Toelichting coalitieakkoord door Staatssecretaris (14 mei 2007)
- Beleidsprogramma 2007-2011: 'Samen Werken, Samen Leven' (14 juni 2007)
- Programma voor jeugd en gezin 2007-2011: Alle kansen voor alle kinderen (28 juni 2007)
- Brief van de staatssecretaris van OCW aan de voorzitter van de Tweede Kamer (13 juli 2007)

Zoals opgenomen in de startnotitie als uitgangspunt 7 (landelijk kader), dienen landelijke ontwikkelingen richtinggevend te zijn in het ontwikkelen van nieuw beleid in de herijking. Bovengenoemde stukken samenvattend voor zover betrekking hebbend op het peuterspeelzaalwerk, stellen wij de hierna volgende hoofdlijnen vast vanuit de landelijke politiek als richtinggevend voor de herijking.

A) Omslag naar preventie

De groei van de vraag naar specialistische hulp voor kinderen zet de laatste jaren verder door. Duidelijk is inmiddels dat alleen vroeg opsporen en zo nodig ingrijpen bij (dan soms nog lichte) problemen van kinderen en gezinnen kan voorkomen dat kinderen en gezinnen enkele jaren later zwaardere problemen ontwikkelen. Een omslag naar preventie is dus nodig. De beste preventie tegen veel problemen op latere leeftijd is een voorspoedige ontwikkeling van het kind voor het vierde jaar, waarin de peuterspeelzaal een belangrijke rol speelt.

B) Sluitend systeem van voorzieningen 0-4 jarigen

Er moet een betere afstemming komen tussen de nu bestaande voorzieningen van kinderopvang, peuterspeelzalen en voorschoolse educatie (VVE), om te kunnen komen tot een sluitend systeem van voorzieningen. Om dit te bereiken is een harmonisatie van regelgeving in voorbereiding. Let op: het gaat hier dus niet om een integratie van voorzieningen. De peuterspeelzaal blijft als aparte voorziening bestaan naast de kinderopvang, maar zal samen met de kinderopvang worden opgenomen onder een nieuwe wet ('Wet Kinderopvang en Ontwikkelingsstimulering'). Het kabinet streeft naar inwerkingtreding met ingang van 1 januari 2010. Voor peuterspeelzaalwerk wordt een zelfde soort financiële regeling van kracht als nu voor de kinderopvang geldt, waarbij ouders via het belastingstelsel een opvangtoeslag terug ontvangen. En er zullen wettelijke kwaliteitseisen komen als vervanging voor de kwaliteitseisen die nu worden gesteld op grond van gemeentelijke kwaliteitsverordeningen.

C) Bereik 100% doelgroep voor- en voerschoolse educatie (VVE)

Kinderen bij wie een taalachterstand wordt vastgesteld, kunnen in voerschoolse voorzieningen (kinderopvang of peuterspeelzaalwerk) deelnemen aan VVE-programma's. Doelstelling van het kabinet is om *alle* kinderen die tot de doelgroep behoren te bereiken en de taalachterstand weg te werken, zodat zij met zo min mogelijk of helemaal geen achterstand naar de basisschool kunnen gaan. Op dit moment wordt landelijk 50% van de doelgroep bereikt met voerschoolse educatie en 70% van de doelgroep met voerschoolse educatie. Om 100% bereik te kunnen

behalen is een verbetering nodig op de gebieden als werving en toeleiding (waaronder beter informeren), vroegtijdiger signaleren van taalachterstanden en verbeteren van de kwaliteit van de VVE-programma's én de voorzieningen waar die programma's worden uitgevoerd (vooral nog in Haarlem uitsluitend de peuterspeelzalen).

Centra voor Jeugd en Gezin (CJG)

Een andere ontwikkeling die nu snel vorm krijgt en onder dit punt nog genoemd moet worden is die van de Centra voor Jeugd en Gezin (CJG), waarin bestaande instellingen en voorzieningen aan elkaar gekoppeld worden, met als kernpartners jeugdgezondheidszorg en jeugdzorg, en met de gemeente als regisseur. Het CJG moet fungeren als laagdrempelig en herkenbaar punt waar ouders en kinderen terecht kunnen voor vragen over opvoeden en opgroeien, maar ook voor passende hulp en coördinatie bij die hulp. Het peuterspeelzaalwerk is bij deze ontwikkeling weliswaar niet direct betrokken, maar het CJG en het peuterspeelzaalwerk zullen belangrijke partners van elkaar worden. Het peuterspeelzaalwerk is van belang voor het CJG in signalering en opvoedingsondersteuning, als laagdrempelige voorziening met een groot en intensief bereik onder 2-4 jarigen. Het CJG met oa kernpartner JGZ Kennemerland is voor het peuterspeelzaalwerk van belang in de toeleiding naar de voorschoolse voorzieningen, met name waar het gaat om kinderen uit bepaalde doelgroepen, en in het aanbieden van ondersteunende diensten waar het peuterspeelzaalwerk gebruik van kan maken. Zoals het extra ondersteunen of trainen van leidsters om optimaal inhoud te kunnen geven aan hun signalerende functie.

1.2 Lokale ontwikkelingen

Niet alleen spelen ontwikkelingen op landelijk niveau, ook in Haarlem hebben zich enkele belangrijke ontwikkelingen voorgedaan met betrekking tot het peuterspeelzaalwerk sinds het vaststellen van de Startnotitie Herijking Peuterspeelzaalwerk. Hieronder een overzicht van de belangrijkste lokale ontwikkelingen.

A) Kwaliteitseisen

Op 7 december 2006 stemde de raad in met de verordening Peuterspeelzaalwerk Haarlem, die per 22 december 2006 van kracht is geworden. In het eerste kwartaal van 2007 werden door de GGD de inspecties van de peuterspeelzalen op grond van deze nieuwe verordening hervat. Inmiddels is op basis van deze eerste ervaringen met de nieuwe verordening een helder toetsingskader geformuleerd, op basis waarvan de peuterspeelzalen eenduidig kunnen worden beoordeeld en alle vergunningen naar verwachting voor het einde van 2007 nog kunnen worden afgegeven.

B) Situatie Radius

Sinds juni 2006 is een onzekere situatie ontstaan bij welzijnsorganisatie Radius, die een belangrijk effect heeft gehad op het herijkingproces van het peuterspeelzaalwerk dat inmiddels ingezet was. Radius was de hoofdspeler in de uitvoering van het Haarlemse peuterspeelzaalwerk met bijna de helft van het totaal aantal peuterspeelzalen in Haarlem onder haar hoede en 1/3 deel van de uitvoering van VVE, met een bereik van ongeveer 750 peuters en beschikkend over zo'n 80% van de totale beschikbare subsidie voor peuterspeelzaalwerk. Door de onzekerheid rond de situatie bij Radius en de toekomst van het daar ondergebrachte peuterspeelzaalwerk, trad tijdelijk enige stagnatie op in het herijkingproces en bleek het geplande tijdsplan niet haalbaar. Inmiddels is de transitie van de uitvoering en bijbehorende subsidiering van het peuterspeelzaalwerk van Radius naar de kinderopvangorganisatie SKOS een feit. SKOS heeft een aparte stichting opgericht 'Stichting Spaarne Peuters' (SSP), waarin het peuterspeelzaalwerk ondergebracht is, dus afgescheiden van de kinderopvang. Met deze ontwikkeling is de uitgangssituatie van het Haarlemse peuterspeelzaalwerk zoals vastgesteld in de startnotitie herzien en gaan we in deze nota uit van de nieuw ontstane situatie met de SSP als grootste (gesubsidieerde) partij.

C) Huisvesting peuterspeelzalen in scholen

In het op 12 april 2007 door de Raad vastgestelde Uitvoeringsplan Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs 2007-2010 (SHO, kenmerk MO/OWG/2007/360 – registratiekenmerk 2007 110492) is het in de startnotitie Herijking Peuterspeelzaalwerk gesignaleerde probleem overgenomen dat bij toename van het aantal leerlingen de ruimte die in gebruik is door de peuterspeelzaal vaak weer opgeëist wordt voor onderwijsdoeleinden. Hetgeen geen wenselijke situatie is met het oog op de continuïteit van het peuterspeelzaalwerk.

In het SHO is als beleidsuitgangspunt opgenomen dat de peuterspeelzaalruimte in een onderwijslocatie niet meetelt voor het vaststellen van de capaciteit van het schoolgebouw, mits deze locatie past binnen het nieuwe beleid peuterspeelzaalwerk. Als bijlage 13 is in het SHO een model opgenomen waarin het beschikbaar stellen

van ruimte binnen een basisschool aan een peuterspeelzaal nader wordt uitgewerkt. Op basis van het besluit over de herijking wordt bij de actualisatie van het SHO de huisvesting van de peuterspeelzalen verder betrokken.

D) Discussie toekomst Haarlems Peuterspeelzaalwerk

In mei 2007 organiseerden SKOS en Stichting Welzijn Centrum Zuid een discussiebijeenkomst over het peuterspeelzaalwerk en de ontwikkelingen daarin voor Haarlemse betrokkenen, onder andere ingegeven door de herijking peuterspeelzaalwerk en de onzekerheid in de situatie rond Radius op dat moment. De vragen hoe het toekomstig peuterspeelzaalwerk in Haarlem er uit ziet en waar dit 'thuis hoort' stonden centraal.

Overeenstemming bestond onder andere over het belang van een intensievere samenwerking tussen alle bij peuterspeelzaalwerk betrokken partijen, het voeren van een stedelijk beleid waarin het kind centraal wordt gesteld, met het oog op de kwaliteit van de uitvoering het tegengaan van 'versnippering' over een te groot aantal partijen, een zekere schaalgrootte van de organisaties en het uitvoeren van peuterspeelzaalwerk als kernactiviteit. Discussie bestond over de vraag of peuterspeelzaalwerk in eerste instantie een basisvoorziening voor alle kinderen moet zijn, of vooral gericht moet zijn op achterstandskinderen en het signaleren en vroegtijdig aanpakken van problemen. Zorg werd uitgesproken over het voortbestaan van het grote deel van het Haarlemse peuterspeelzaalwerk dat ongesubsidieerd wordt uitgevoerd, waaronder ook veel VVE-peuterspeelzalen.

1.3 Recent onderzoek en gegevens

Als belangrijk punt van aandacht werd in de startnotitie het ontbreken van de juiste en actuele gegevens rond peuterspeelzaalwerk (voorschoolse voorzieningen, VVE) genoemd. Inmiddels kunnen wij beschikken over meer informatie rond voorschoolse voorzieningen vanuit de hierna volgende bronnen, op welke gegevens wij ons in deze herijking grotendeels baseren. In de Haarlemse onderzoeken is uitgegaan van een indeling in wijken en buurten op postcode, zoals Bureau Onderzoek en Statistiek (OenS) Haarlem deze aanhoudt. Haarlem is zo ingedeeld in 9 wijken en 40 buurten (zie ook bijlagen 1 en 2). Op deze wijze kunnen wij diverse gegevens goed op elkaar laten aansluiten.

A) Tellingen Peuterspeelzaalwerk Haarlem 2006

In juni 2007 werd dit door Bureau Onderzoek en Statistiek (OenS) Haarlem uitgevoerde onderzoek opgeleverd. Behalve feiten en cijfers rond peuters en peuterspeelzalen in Haarlem, zijn in dit onderzoek ook gegevens te vinden over bijvoorbeeld gangbare toelatingsleeftijd en verblijfsduur van peuters in de peuterspeelzaal, accommodaties en het gebruik daarvan, peuters met een Sociaal-Medische Indicatie en kostprijsofbouw.

B) Eerste gegevens Elektronisch Kinddossier (EKD)

In juni 2007 leverde Jeugdgezondheidszorg Kennemerland de eerste gegevens uit het Elektronisch Kinddossier (EKD) Haarlem op. Het EKD wordt nu 1 jaar bijgehouden, waarbij het afgelopen jaar alle nieuwgeborenen zijn ingevoerd in het systeem. De eerste gegevens betreffen dan ook vooralsnog uitsluitend 0-1 jarigen. In de komende jaren zal het EKD een schat aan informatie kunnen opleveren waar het peuterspeelzaalwerk zijn voordeel mee kan doen.

C) Kengetallen bedrijfsvoering 2005 en expertmodellen bedrijfsvoering 2007

In april 2007 werd dit landelijk onderzoek door de MO-groep (brancheorganisatie voor Maatschappelijk Ondernemers, o.a. voor peuterspeelzaalwerk en kinderopvang) uitgebracht. Het draagt met het opleveren van kengetallen (landelijke gemiddelden) met betrekking tot bijvoorbeeld de kostprijs van een peuterplaats en samenstelling van de inkomsten onder andere bij aan een beter inzicht in de bedrijfsvoering van de sector.

1.4 Conclusie

Genoemde landelijke en lokale ontwikkelingen hebben ieder hun eigen invloed en effect (gehad) op het herijkingsproces. Met name het met de voorgenomen harmonisatiewetgeving waarschijnlijke ten einde lopen van de gemeentelijke verantwoordelijkheid voor financiering van - en stellen van kwaliteitseisen aan het peuterspeelzaalwerk stelt een belangrijk kader voor de herijking. Op dit moment wordt voor de invoering als streefdatum 1 januari 2010 genoemd. Waar het waarschijnlijk is dat een wettelijke regeling op deze relatief korte termijn in de plaats zal komen van gemeentelijk beleid, is het raadzaam terughoudend om te springen met ingrijpende wijzigingen. Echter zijn sommige wijzigingen niet uit te stellen. Bovendien is er de noodzaak nu toe te werken naar een vormgeving van het Haarlemse peuterspeelzaalwerk die aansluit bij zowel toekomstige landelijke eisen als de gewenste lokale kwaliteit. Om zo te zorgen dat het Haarlemse peuterspeelzaalwerk 'klaar' is voor de nieuwe situatie die vanaf 2010 waarschijnlijk zal ontstaan.

2. OMVANG EN SPREIDING

Zoals gezegd ontbreken voor het peuterspeelzaalwerk duidelijke landelijke richtlijnen, bijvoorbeeld ook ten aanzien van het aantal kinderen dat daarmee bereikt zou moeten worden. De enige ons bekende relevante richtlijn is een ambitie uitgesproken in het BANS 0-6 (Bestuursakkoord Nieuwe Stijl, 1999) om in 2006 minimaal 75% van alle 2-4 jarigen te bereiken met een voorschoolse voorziening: kinderopvang ÓF peuterspeelzaalwerk. Verder zijn er de Rijksindicatoren voor het aantal kinderen uit de doelgroep van VVE dat bereikt moet worden met een VVE-programma: 70% bereik op dit moment, het kabinet streeft naar 100% bereik.

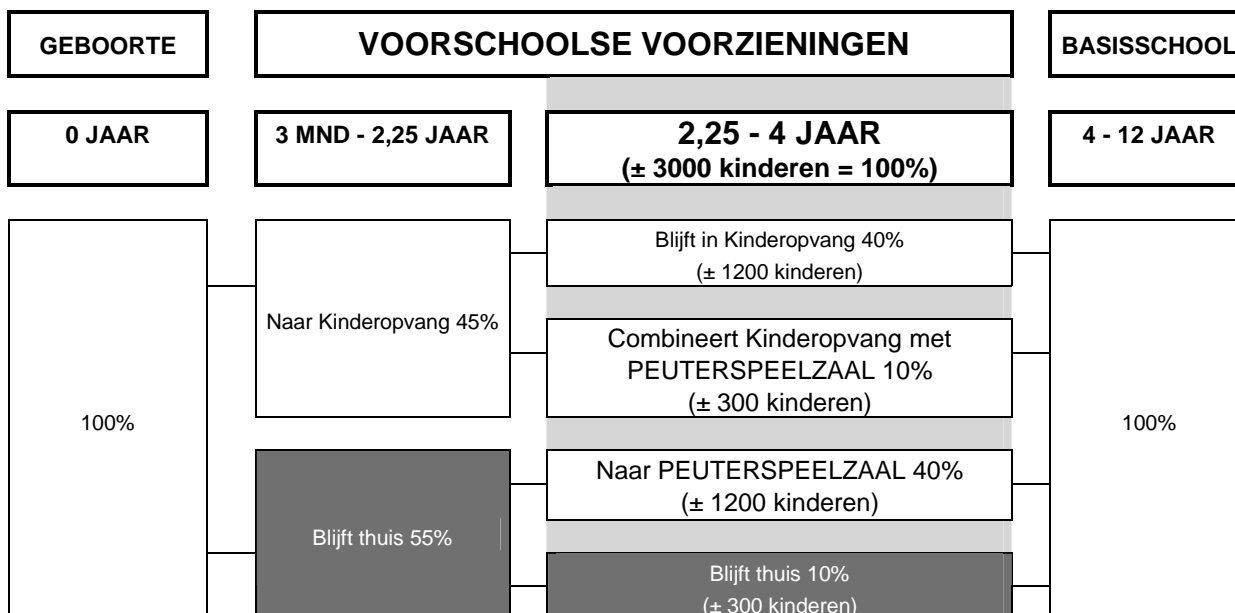
Hoe ziet het Haarlemse peuterspeelzaalwerk er op dit moment uit, in hoeverre biedt deze huidige situatie een goede basis om te kunnen voldoen aan genoemde richtlijnen en hoe creëren we een optimale situatie in omvang en spreiding van het peuterspeelzaalwerk om zoveel mogelijk kinderen die we willen bereiken ook te kunnen bereiken, om hen een zo goed mogelijke basis mee te geven voor hun verdere ontwikkeling?

2.1 Bereik met Voorschoolse Voorzieningen

Met de grote aandacht voor de VVE-programma's en de omslag naar preventie, zet het huidige kabinet het belang van voorschoolse voorzieningen nadrukkelijk op de kaart. Voor het vroegtijdig voorkomen of tegengaan van achterstanden in de brede ontwikkeling van kinderen, en het bevorderen van een goede aansluiting op het basisonderwijs zijn de voorschoolse voorzieningen van groot belang. Tot het moment dat het herijkingsproces werd ingezet, hadden wij het bereik van peuters met voorschoolse voorzieningen in Haarlem niet goed in kaart. De benodigde juiste, actuele gegevens ontbraken. Met gegevens uit genoemde nieuwe onderzoeken is dit bereik inmiddels op stedelijk -, wijk- en buurtniveau in kaart gebracht.

A) Bereik op stedelijk niveau

Het gebruik door kinderen in de leeftijd van 2 jaar en 3 maanden tot 4 jaar van peuterspeelzaalwerk en van (geregistreerde) kinderopvang lijkt inmiddels ongeveer gelijk op te gaan en rond de 50% van alle Haarlemse peuters te liggen. Daarbinnen bevindt zich een groep van ongeveer 10% die van zowel kinderopvang als de peuterspeelzaal gebruik maakt. Daarbuiten is er nog een groep van 10% van de Haarlemse peuters die van geen van beide voorschoolse voorzieningen gebruik maakt. Schematisch en indicatief ziet het bereik van 0-4 jarigen met voorschoolse voorzieningen in Haarlem er als volgt uit:

B) Bereik op wijkniveau

In 5 van de 9 Haarlemse wijken overstijgt het percentage 2-4 jarigen dat gebruik maakt van voorschoolse voorzieningen het stedelijk gemiddelde van 90%, veelal oplopend tot tegen de 100%. In deze wijken ligt het kinderopvanggebruik op gemiddeld of bovengemiddeld niveau.

In 4 Haarlemse wijken is het bereik van kinderen in de voorschoolse leeftijdsperiode benedengemiddeld (70-

80%). Als gekeken wordt naar kenmerken van deze wijken waar het bereik benedengemiddeld is, kan een onderscheid gemaakt worden in twee typen wijken, zoals hieronder in de tabel opgenomen. Er zal nader onderzocht moeten worden wat de reden is voor het relatief lage bereik met voorschoolse voorzieningen.

Tabel 2a: Typen wijken met benedengemiddeld (70-80%) bereik voorschoolse voorziening

Type 1: Haarlemmerhoutkwartier (wijk nr. 4) en Duinwijk (wijk nr. 8)

- Bereik kinderopvang gemiddeld ($\pm 50\%$)
- Bereik peuterspeelzaalwerk laag ($\pm 20-25\%$) - opvallend laag ($\pm 10\%$) in buurten zonder peuterspeelzaal
- In de meeste buurten bevindt zich geen peuterspeelzaal

Type 2: Schalkwijk (wijk nr. 9) en Haarlem-Oost (wijk nr. 3)

- Bereik kinderopvang laag ($\pm 15-20\%$)
- Bereik peuterspeelzaalwerk gemiddeld tot hoog ($\pm 60\%$) – ongeveer vergelijkbaar in alle buurten
- In de meeste buurten bevindt zich een peuterspeelzaal

C) Bereik op buurtniveau

Op buurtniveau lopen de verschillen in percentage gebruik van voorschoolse voorzieningen door 2-4 jarigen verder uiteen van 25% tot 100%. In 19 van de in totaal 40 buurten is inmiddels een gebruik van 90-100% te zien, bovengemiddeld ten opzichte van het stedelijk gebruik. In totaal blijven 21 buurten onder het Haarlems gemiddelde van 90%, waarvan 11 buurten onder de BANS-ambitie van 75% bereik blijven. Hieronder zijn alle buurten waarin het bereik beneden de 90% en 75% blijft in kaart gebracht. Schuin gedrukt de buurten die zich *buiten* de onder B) reeds genoemde wijken met benedengemiddeld bereik bevinden.

Tabel 2b: Aandachtsbuurten in bereik peuters met voorschoolse voorzieningen

BUURT	in wijk:	in stadsdeel:	PERCENTAGE BEREIK	
81 Zijlweg-West	Duinwijk	West	< 75% (onder BANS-ambitie)	
41 Kleine Hout	Haarlemmerhoutkwartier	Zuid		
34 Parkwijk	Haarlem-Oost	Oost		
40 Koninginnebuurt	Haarlemmerhoutkwartier	Zuid		
42 Den Hout	Haarlemmerhoutkwartier	Zuid		
90 Europawijk	Schalkwijk	Schalkwijk		
93 Meerwijk	Schalkwijk	Schalkwijk		
31 Potgieterbuurt	Haarlem-Oost	Oost		
72 <i>Delftwijk</i>	<i>Oud Schoten en Spaarndam</i>	<i>Noord</i>		
92 Molenwijk	Schalkwijk	Schalkwijk		
82 Oosterduin	Duinwijk	West		
33 Slachthuisbuurt	Haarlem-Oost	Oost		75-90% (onder Haarlems gemiddelde)
80 Ramplaankwartier	Duinwijk	West		
32 Van Zeggelenbuurt	Haarlem-Oost	Oost		
20 <i>Zijlweg-Oost</i>	<i>Spoorbaan Leiden</i>	<i>West</i>		
91 Boerhaavewijk	Schalkwijk	Schalkwijk		
36 Zuiderpolder	Haarlem-Oost	Oost		
64 <i>Overdelft</i>	<i>Ter Kleef en Te Zaanen</i>	<i>Noord</i>		
30 Oude Amsterdamsebuurt	Haarlem-Oost	Oost		
12 <i>Spaarnwouderbuurt</i>	<i>Oude Stad</i>	<i>Centrum</i>		
21 <i>Leidsebuurt</i>	<i>Spoorbaan Leiden</i>	<i>West</i>		

2.2 Peuterspeelzaalwerk

Waar onvoldoende peuters worden bereikt met de voorschoolse voorzieningen samen, is het aan het peuterspeelzaalwerk om deze kinderen alsnog te bereiken. De weg naar kinderopvang weten ouders immers meer 'vanzelf' te vinden vanuit noodzaak of behoefte aan opvang wegens werk of andere bezigheden buitenshuis. De 'vraag' naar peuterspeelzaalwerk is een andere. Deze voorziening is niet in eerste instantie gericht op belangen van de ouders, maar op die van de peuters. Bij de ouders bestaat geen noodzaak tot opvang, toch vinden we het ook voor deze peuters goed om enkele dagdelen een voorschoolse voorziening te bezoeken. Sommige ouders zien nut of noodzaak van peuterspeelzaalwerk in, andere ouders niet. Maar ook die ouders willen wij graag bereiken, om hen goed te kunnen informeren over - en hopelijk te kunnen overtuigen van het nut dat de peuterspeelzaal voor de ontwikkeling van hun kind kan hebben. Dit geldt in het bijzonder voor kinderen die tot bepaalde doelgroepen behoren, zoals die van de Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE).

A) Huidig aanbod en gebruik

In Haarlem wordt gemiddeld 2,7 dagdeel peuterspeelzaalwerk aangeboden per peuter die gebruik daarvan maakt. Dit ligt redelijk in lijn met de landelijk norm van 2 dagdelen per kind voor 'regulier' peuterspeelzaalbezoek en (minimaal) 3 dagdelen peuterspeelzaalbezoek per kind voor VVE.

In elk van de Haarlemse buurten maken peuters gebruik van peuterspeelzaalwerk. Niet in iedere buurt kan peuterspeelzaalwerk worden aangeboden, wel is er een aanbod in iedere wijk. Het is belangrijk binnen elke wijk het aanbod in omvang, locatie en 'aard' (regulier of VVE) zo goed mogelijk af te stemmen op de doelgroep. In onderstaande tabel 2c is het huidig aanbod aan peuterspeelzaalwerk binnen elke wijk afgezet tegen het aantal peuters dat in die wijk woont en een peuterspeelzaal bezoekt. Het aanbod per bereikt kind blijkt uiteen te lopen van ruim 1 tot bijna 4 dagdelen per bereikt kind. Dit geeft de indruk dat verbetering mogelijk is in het vinden van de juiste aansluiting tussen vraag en aanbod.

Tabel 2c: Aanbod in dagdelen per huidig door peuterspeelzaal bereikt kind

	WIJK	aanbod in dagdelen	aantal peuters in PSZ	aanbod per peuter in PSZ
1	Oude stad	337	85	3,96
6	Ter Kleef en Te Zaanen	672	185	3,63
9	Schalkwijk	1080	353	3,06
8	Duinwijk	105	35	3,00
7	Oud Schoten & Spaarndam	559	193	2,90
5	Westoever Noorder Buitenspaarne	496	212	2,34
3	Haarlem-Oost	468	218	2,15
2	Spoorbaan Leiden	339	175	1,94
4	Haarlemmerhoutkwartier	60	47	1,28
	TOTAAL / gemiddeld	4041	1503	2,74

B) Mogelijke uitbreiding

Zoals we hebben kunnen zien in de vorige paragraaf 2.1 is in 4 van de 9 Haarlemse wijken het totale bereik met voorschoolse voorzieningen benedengemiddeld. Dit betekent dat het peuterspeelzaalwerk zich in zou moeten spannen om vooral in die wijken meer peuters te bereiken. Is daar op dit moment voldoende plaats voor? In onderstaande tabel brengen we dit in kaart, waaruit blijkt dat rekening gehouden moet worden met een uitbreiding van het aanbod in de betreffende wijken op het moment dat we dit bereik vergroten.

Tabel 2d: Huidig gebruik peuterspeelzaalwerk en mogelijkheden uitbreiding per wijk

	WIJK	aantal peuters in PSZ	maximaal aantal peuters uitbreiding	omvang doelgroep PSZ-werk	aanbod per peuter uit doelgroep
9	Schalkwijk	353	± 145	498	2,17
3	Haarlem-Oost	218	± 75	293	1,60
4	Haarlemmerhoutkwartier	47	± 80	127	0,47
8	Duinwijk	35	± 40	75	0,47

2.3 Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE)

Het zal vooral op het peuterspeelzaalwerk aankomen om het door het huidige kabinet gewenste bereik van 100% van de doelgroep VVE met een VVE-programma te behalen. Waar bevindt die VVE-doelgroep zich en in hoeverre sluit de huidige omvang en spreiding van het VVE-aanbod daarop aan? In hoeverre is het peuterspeelzaalwerk op dit moment ingericht om een zo goed mogelijke basis te bieden voor een succesvolle uitvoering van VVE?

In onderstaande tabel 2e brengen we de doelgroep en het aanbod VVE in kaart op buurtniveau. In de tabel zijn de 15 buurten te vinden waar de omvang van de VVE-doelgroep het grootst is, in eerste instantie percentageel maar daarnaast is ook gekeken naar absolute aantallen. De lijst is samengesteld op grond van het indicatiecriterium van het Rijk van een laag opleidingsniveau van de ouders. In tweede instantie is nog gekeken naar het geboorteland van de ouders. Formeel geen indicatiecriterium meer sinds 1 januari 2006, maar in onze ogen nog steeds relevant waar het gaat om risico's ten aanzien van de taalontwikkeling van de kinderen, waar de extra impuls vanuit VVE-programma's met name op gericht is. In de tabel is ook het aanbod aan VVE opgenomen, dat vanuit peuterspeelzalen in 11 buurten wordt uitgevoerd.

Tabel 2e: vindplaats doelgroep en aanbod dagdelen VVE

BUURT	(in wijk)	(in stadsdeel)	aanbod in dagdelen
91 Boerhaavewijk	Schalkwijk	Schalkwijk	325
93 Meerwijk	Schalkwijk	Schalkwijk	207
34 Parkwijk	Haarlem-Oost	Oost	109
90 Europawijk	Schalkwijk	Schalkwijk	35
33 Slachthuisbuurt	Haarlem-Oost	Oost	65
92 Molenwijk	Schalkwijk	Schalkwijk	72
52 Indischebuurt-Zuid	Westoever Noorder Buitenspaarne	Noord	--
72 Delftwijk	Oud Schoten & Spaarndam	Noord	--
53 Indischebuurt-Noord	Westoever Noorder Buitenspaarne	Noord	83
51 Transvaalbuurt	Westoever Noorder Buitenspaarne	Noord	--
43 Rozenprieel	Haarlemmerhoutkwartier	Zuid	52
71 Vogelenbuurt	Oud Schoten & Spaarndam	Noord	--
31 Potgieterbuurt	Haarlem-Oost	Oost	75
32 Van Zeggelenbuurt	Haarlem-Oost	Oost	96
54 Frans Halsbuurt	Westoever Noorder Buitenspaarne	Noord	--
(50 Patrimoniumbuurt	Westoever Noorder Buitenspaarne	Noord	46)

Het aantal aangeboden dagdelen zou eigenlijk hoger moeten liggen en sterker richting de landelijke norm voor VVE van (minimaal) 3 per kind moeten gaan in buurten waar zich veel peuters uit de doelgroep bevinden. Opmerkelijk is echter, dat amper verschil opgemerkt kan worden tussen het reguliere aanbod (stedelijk gemiddeld 2,6 dagdeel per kind) en het VVE-aanbod (stedelijk gemiddeld 2,7 dagdeel per kind).

In de meeste buurten waar zich veel peuters bevinden die tot de VVE doelgroep behoren, worden op de peuterspeelzalen ook VVE programma's uitgevoerd. Hierop bestaan enkele uitzonderingen, die zich allen in Haarlem-Noord bevinden. Er zijn in Noord 5 buurten waar zich de doelgroep van VVE, maar geen VVE-aanbod bevindt. Omgekeerd wordt in 1 buurt in Noord VVE aangeboden waar zich de doelgroep juist niet bevindt (Patrimoniumbuurt). Haarlem-Noord is daarmee een duidelijk aandachtsgebied voor wat betreft omvang en spreiding van het VVE-aanbod.

Opvallend is dat de meeste buurten waar zich de VVE-doelgroep bevindt, ook voorkomen in de lijst van buurten waar nog relatief weinig peuters worden bereikt met voorschoolse voorzieningen in tabel 2b (paragraaf 2.1). In die buurten zijn het dus de kinderen uit de VVE-doelgroep die we mis lopen. Het is zaak prioriteit te geven aan deze buurten.

2.4 Conclusie

Vanuit een stedelijk oogpunt gezien is met een gemiddeld bereik van 90% van de 2,25 tot 4 jarigen in Haarlem de BANS ambitie van minimaal 75% bereik van de peuters met een voorschoolse voorziening ruimschoots behaald. Een mooi resultaat; Haarlem ligt in dit opzicht ruim vóór op die ambitie. Hierin moet echter de nuancering aangebracht worden dat we die norm van minimaal 75% bereik in 11 van de in totaal 40 buurten in Haarlem nog niet halen, in sommige buurten zelfs ver daarvan verwijderd blijven. En dat 6 van die 11 buurten ook genoemd worden in de lijst van vindplaats van de VVE-doelgroep, welke groep peuters het kabinet volledig wil gaan bereiken.

We kunnen inmiddels ook niet meer elk streven relateren aan die BANS-ambitie, want deze is geformuleerd voor het jaar 2006 en dat jaar zijn we inmiddels ruim gepasseerd. Bovendien is sinds het uitspreken ervan in 1999 veel veranderd. Zoals de enorme toename in het kinderopvanggebruik en de invoering van VVE in 2000. In Haarlem vinden we het belangrijk zoveel mogelijk kinderen op deze jonge leeftijd al te voorzien van een optimale basis voor hun verdere ontwikkeling.

Onze ambitie zou moeten zijn om het stedelijk bereik van minimaal 90% vast te houden, met een streven dit percentage ook op wijkniveau te kunnen behalen. Ambitie op buurtniveau zou moeten zijn om te kunnen voldoen aan die BANS-norm van minimaal 75% bereik met voorschoolse voorzieningen. Daarbinnen zijn we voor VVE gehouden aan de geldende rijksindicator, die op dit moment minimaal 70% bereik van de VVE-doelgroep voorschrijft, maar waarvan we kunnen verwachten dat deze naar 100% wordt opgetrokken.

Om dit te kunnen bereiken, is onder andere verbetering nodig in de toeleiding (waaronder het beter informeren van ouders). Hierin speelt de JGZ Kennemerland een sleutelrol. De JGZ Kennemerland heeft in een notitie van januari 2007 haar visie en aanpak rond de toeleiding naar voorschoolse voorzieningen en in het bijzonder VVE-voorzieningen geformuleerd (zie bijlage 7) en is al enige tijd bezig met de implementatie en uitvoering hiervan.

Verder is verbetering nodig in het bereiken van een juiste afstemming van het aanbod op de vraag in omvang, locatie en aard (regulier of VVE). In dit hoofdstuk hebben we laten zien dat we in Haarlem nog niet kunnen spreken van een optimale spreiding van het aanbod aan peuterspeelzaalwerk over de stad voor een goede aansluiting op de doelgroep.

We hebben als gemeente met het uitgevoerde onderzoek en met deze nota een eerste aanzet gegeven tot het in kaart krijgen van gegevens rond het gebruik van voorschoolse voorzieningen. Gedetailleerder gegevens zijn beschikbaar voor verdere uitwerking met de uitvoerende partners op wijkniveau en het maken van de vertaalslag van deze beleidslijn naar de praktijk. Die gegevens kunnen echter slechts een beperkte periode gebruikt worden, want met allerlei voortgaande ontwikkelingen verouderen deze snel.

Van de uitvoerende partners verwachten wij dat zij de situatie verder in kaart houden in samenwerking met de JGZ Kennemerland (straks vanuit de Centra voor Jeugd en Gezin) door gebruik te maken van het Elektronisch Kinddossier (EKD). Uit het EKD zullen de komende jaren steeds meer gegevens kunnen worden opgeleverd ten aanzien van de doelgroepen voor kinderopvang, peuterspeelzaalwerk en VVE. Vervolgens kunnen acties door de partners om het bereik te vergroten voortdurend afgestemd worden op de beschikbare, actuele gegevens omtrent de doelgroep.

3. HUISVESTING

3.1 Criteria huisvesting

A) Onderwijs

Op dit moment is het overgrote merendeel van de peuterspeelzalen gehuisvest in onderwijslocaties; zo'n 2/3 deel van het totaal aantal peuterspeelzalen in Haarlem. Met het oog op het belang van de doorgaande ontwikkelingslijn van peuterspeelzaal naar basisonderwijs, maar ook de bredeschool ontwikkeling en het landelijke streven naar een sluitende aanbod van voorzieningen waarin het kind centraal gesteld wordt, spreken wij de voorkeur uit voor huisvesting in onderwijslocaties, waar mogelijk.

Zoals vermeld onder hoofdstuk 1 is inmiddels een begin gemaakt in het uitvoeringsplan strategisch huisvestingsplan onderwijs (SHO), het onderbrengen van de peuterspeelzalen in onderwijslocaties beter te regelen. Het voorbehoud dat hierbij is gemaakt, is dat dit geldt voor locaties die passen in het beleid van de herijking; het afstemmen van het aanbod op de doelgroep. Ook is een aanzet gegeven tot het mogelijk maken van aangepaste tarieven voor medegebruik door peuterspeelzalen vanuit hun maatschappelijke functie. Met de actualisering van het SHO zal hier verder mee gegaan worden.

B) Situering

Uit onderzoek blijkt dat zo'n 90-95% van de Haarlemse peuters gebruik maakt van een peuterspeelzaal in de eigen buurt of net daarbuiten. Het lijkt daarmee van belang voor de ouders dat de peuterspeelzaal zich zo dicht mogelijk bij het woonadres bevindt. Om het peuterspeelzaalwerk zo laagdrempelig mogelijk te houden en tot een optimaal bereik te kunnen komen, lijkt het vooraleerst van belang het aanbod zo veel mogelijk te situeren in de directe woonomgeving van de peuters die behoren tot de doelgroep voor peuterspeelzaalwerk. Dit onderstreept het belang van een goede spreiding van het aanbod over de stad. Op wijkniveau zou gekeken moeten worden naar het situeren van de peuterspeelzalen in buurten waar zoveel mogelijk peuters wonen die bereikt moeten worden.

C) Efficiënt gebruik

In Haarlem wordt het peuterspeelzaalwerk nog voornamelijk in de ochtenden aangeboden, waardoor peuterspeelzaallocaties nog vaak in de middagen ongebruikt blijven. Dit is geen wenselijke situatie, zowel met het oog op de beperkte beschikbaarheid van accommodaties als op het kostenaspect hierbij. Meestal wordt gehuurd voor hele dagen en kunnen de huisvestingslasten zo onnodig hoog oplopen. Inmiddels heeft een aantal organisaties in Haarlem op verschillende manieren maatregelen getroffen ten behoeve van dit efficiënt gebruik. Door naast ochtenddagdelen ook middagdagdelen aan te gaan bieden bijvoorbeeld, wat landelijk gezien inmiddels een vertrouwd fenomeen is maar in Haarlem wat omstreden. Andere organisaties hebben gekozen voor medegebruik door welzijn, onderwijs of kinderopvang (dan vaak buitenschoolse opvang voor de laagste groepen basisonderwijs). Eén organisatie huurt de peuterspeelzaalruimte uitsluitend voor de uren dat de peuterspeelzaal geopend is (in de ochtend). Van de gesubsidieerde uitvoerende partijen verwachten wij efficiënt gebruik van de accommodaties. De wijze waarop dit bewerkstelligd dient te worden heeft nadere uitwerking. In overleg met de organisaties zelf zal gezocht worden naar (een) passende oplossing(en).

D) Kwaliteitseisen

Uiteraard moeten locaties (kunnen) voldoen aan de eisen zoals gesteld in de Verordening Peuterspeelzaalwerk Haarlem (VPH). Bijvoorbeeld moeten de ruimten waar de peuters verblijven voldoende oppervlakte aan speelruimte bieden (minimaal 3,5 m² per kind binnenspeelruimte en minimaal 4 m² per kind buitenspeelruimte) en zijn er eisen omtrent een veilige inrichting van binnen- en buitenspeelruimte.

E) Continuïteit

Peuterspeelzaalwerk is inmiddels uitgegroeid tot een professionele werksoort met een belangrijke eigen functie in de ontwikkeling van kinderen in de voorschoolse leeftijdperiode. Het is van belang voor de continuïteit dat de peuterspeelzaal duidelijkheid en zekerheid heeft over de voorwaarden waaronder men kan beschikken over de accommodatie.

3.2 Aandachtspunten bij criteria

ad A) Onderwijs

Het bij voorkeur huisvesten van peuterspeelzalen in onderwijslocaties betekent *niet* dat in elke basisschool een peuterspeelzaal zal komen. Uitgangspunt voor de spreiding van het aanbod blijft de spreiding van de doelgroep van peuterspeelzaalwerk over de stad, wijken en buurten. Niet in iedere buurt of wijk is de behoefte aan peuterspeelzaalwerk even groot; op sommige plekken kan een grotere behoefte aan kinderopvang bestaan. Het benodigde aanbod aan peuterspeelzaalwerk kan dan te gering zijn om aan iedere school in die wijk een peuterspeelzaal te koppelen. Een alternatief kan dan wellicht gevonden worden in het koppelen van een kinderdagverblijf aan de school.

Ander belangrijk aandachtspunt is dat de gewenste doorgaande ontwikkelingslijn nog geen feit is met het huisvesten van de peuterspeelzaal in de school alleen; daar is meer voor nodig! Als volwaardig partners met ieder een eigen gebied van expertise zullen peuterspeelzalen en scholen met elkaar een samenwerking tot stand moeten brengen waarin optimale ontwikkelingsmogelijkheden van het kind centraal staan en de werkwijzen van peuterspeelzaal en school op elkaar afgestemd zijn. De wijze van samenwerken moet nog verder uitgewerkt en geformaliseerd worden. In een discussiestuk van 21 december 2006, ingebracht voor bespreking in de werkgroep van de herijking, hebben drie onderwijsbesturen al een goede aanzet hiertoe gedaan (zie bijlage 6).

In ieder geval spelen de bereidheid en mogelijkheden van een school om tot de gewenste samenwerking te komen een belangrijke rol in het maken van een keuze voor huisvesting van een peuterspeelzaal in die school.

ad B) Situering

In hoofdstuk 2 hebben wij laten zien dat de spreiding van het aanbod over de stad nog niet optimaal aansluit bij waar de doelgroep zich bevindt. Op wijkniveau zal bekeken worden op welke plekken binnen de wijk peuterspeelzaalwerk aangeboden moet worden, zodat het aanbod zich zo dicht mogelijk bij de doelgroep bevindt.

ad D) Kwaliteitseisen

In de Verordening Peuterspeelzaalwerk Haarlem is op enkele punten, waaronder bijvoorbeeld de verplichting ten aanzien de omvang en beschikbaarheid van de buitenruimte, een versoepeling aangebracht ten opzichte van de eisen in de landelijke modelverordening peuterspeelzaalwerk van de VNG. Bovendien is het door de gemeente verlenen van ontheffing mogelijk gemaakt op de artikelen genoemd onder de 'Nadere Regels'.

Zowel aanbieders van peuterspeelzaalwerk als toezichthouder GGD en de gemeente moeten bij het werken met – en handhaven van de kwaliteitseisen zoals deze nu bij gemeentelijke verordening gesteld zijn, zich er van bewust zijn dat het streven van dit kabinet is om per 1 januari 2010 de kwaliteitseisen wettelijk te gaan regelen.

Dit zal gebeuren op een manier die aansluit bij de wijze waarop de kwaliteitseisen voor de kinderopvang zijn geregeld en te verwachten is dat bij het vaststellen van die eisen de landelijke modelverordening als leidraad geldt. Vanaf dat moment zal het niet meer mogelijk zijn ontheffingen af te geven of situaties te gedogen.

Naar die situatie moet nu al toegewerkt en rekening mee gehouden worden.

ad E) Continuïteit

Een knelpunt bij het kiezen van een onderwijslocatie als accommodatie voor het peuterspeelzaalwerk werd in de startnotitie gesignaleerd in het gebrek aan zekerheid rond de continuïteit. Bij medegebruik door een peuterspeelzaal van een ruimte in een basisschool, werd die ruimte nog steeds betrokken bij het vaststellen van de capaciteit van het schoolgebouw voor onderwijsdoeleinden. Dus groeit het aantal leerlingen, moet de peuterspeelzaal vertrekken. Bij de actualisatie van het SHO zal een plan worden uitgewerkt om de continuïteit te kunnen waarborgen.

3.3 Conclusie

Per wijk zal op basis van de gegevens over de vindplaats van de doelgroep van het peuterspeelzaalwerk door de uitvoerende organisaties een afweging gemaakt worden welk aanbod in omvang en aard nodig is en waar de peuterspeelzalen in welke accommodaties het beste gehuisvest kunnen worden. Hierbij fungeren eerder genoemde criteria als leidraad: voorkeur voor onderwijslocaties, zo dicht mogelijk gesitueerd bij het woonadres van de doelgroep, efficiënt gebruik van de huisvesting, voldoen aan de kwaliteitseisen en garantie op continuïteit. Hierbij dient men zich rekenschap te geven van de genoemde aandachtspunten zoals hierboven genoemd onder paragraaf 3.2.

4. UITVOERENDE ORGANISATIES

De kwaliteit van het peuterspeelzaalwerk wordt in sterke mate bepaald door de kwaliteit, eigenschappen en mogelijkheden van de partijen die het uitvoeren. In de praktijk merken we dat er duidelijke kwaliteitsverschillen zijn op te merken tussen peuterspeelzalen van de diverse uitvoerende partijen. Het lukt niet alle partijen bijvoorbeeld even goed op de hoogte te blijven van ontwikkelingen die spelen rond het peuterspeelzaalwerk, niet alle partijen weten even goed invulling te geven aan de ontwikkelingsgerichte, signalerende en preventieve functie. Aan welke criteria zou een organisatie moeten voldoen om optimale mogelijkheden te hebben het peuterspeelzaalwerk uit te voeren zoals wij dit met de herijking voor ogen hebben?

4.1 Criteria organisatie

A) Kernactiviteit

Bij de start van de herijking werd peuterspeelzaalwerk uitgevoerd door organisaties naast of binnen hun kernactiviteiten welzijn, onderwijs en kinderopvang. Binnen geen van de uitvoerende organisaties was peuterspeelzaalwerk echt een kernactiviteit. In Haarlem kwam een zelfstandige peuterspeelzaalorganisatie tot voor kort (tot de oprichting van de Stichting Spaarne Peuters door de SKOS) niet voor. Dit is uitzonderlijk ten opzichte van de landelijke situatie, waar deze organisatievorm de meest voorkomende is binnen het peuterspeelzaalwerk. Het peuterspeelzaalwerk is al lang geen werksoort meer die je er als organisatie 'even bij doet'. De verwachtingen van - en eisen aan peuterspeelzaalwerk komen steeds hoger te liggen en daarom moet de werksoort binnen een organisatie in een bepaalde mate centraal gesteld kunnen worden. Rond het peuterspeelzaalwerk spelen veel nevenfuncties, -effecten of -belangen. Bijvoorbeeld kan de peuterspeelzaal voor basisscholen een gunstig effect hebben op de instroom, of voor welzijnsorganisaties een manier zijn om via de peuters hele gezinnen te kunnen bereiken met een welzijnsaanbod. Deze neveneffecten mogen of moeten ook zeker benut worden. Maar primair dient men gericht te blijven op de functie van het stimuleren van de brede ontwikkeling van de peuters en het signaleren van achterstanden daarin, om zo veel mogelijk peuters te bereiken met een zo goed mogelijk aanbod. Daarop dient het nodige geïnvesteerd te worden.

B) Schaalgrootte

Bij de start van de herijking was in Haarlem een historisch gegroeide situatie ontstaan waarbij het peuterspeelzaalwerk wat 'versnipperd' werd uitgevoerd door tien kleinere en grotere organisaties. Inmiddels is hier een particuliere kinderopvangorganisatie als elfde uitvoerende organisatie aan toegevoegd. Dit grote aantal uitvoerende organisaties uit verschillende branches met uiteenlopende, soms tegenstrijdige belangen en ieder een eigen agenda maakt het niet altijd eenvoudig te komen tot één sluitende aanpak. Het is op stedelijk niveau lastig intensieve contacten met dit aantal verschillende partijen te onderhouden voor bijvoorbeeld de JGZ of stadsbibliotheek. Bovendien blijkt het vooral voor de kleinere organisaties moeilijker mogelijk te zijn het vereiste niveau van kwaliteit en professionaliteit te behalen en te behouden. Het bijhouden van ontwikkelingen, goed (bij)geschoold houden van personeel, voldoen aan kwaliteitseisen, het zorg dragen voor een efficiënte bedrijfsvoering - dit zijn allemaal zaken die een investering vragen die te groot kan zijn voor een kleinere partij. Het komt voor dat een organisatie met één VVE-peuterspeelzaal zich genoodzaakt zag te sluiten omdat de vaste leidster ziek werd en het niet lukte vervanging te regelen. In een grotere organisatie is het beter mogelijk personeel flexibel in te zetten, dat maakt minder kwetsbaar. Een ander voorbeeld is dat in andere steden gewerkt kan worden met zogenaamde 'vliegende tutoren' ten aanzien van VVE. Een pool van wat zwaarder opgeleide VVE-beroepskrachten worden door de hele stad waar nodig ingezet om de leidsters extra te ondersteunen. Ook dergelijke flexibele inzet van personeel is praktisch alleen mogelijk bij organisaties van een zekere omvang.

C) Expertise

Voor een optimale uitvoering van peuterspeelzaalwerk is specifieke expertise op het gebied van deze doelgroep van 2-4 jarigen en hun ontwikkeling, het begeleiden van deze kinderen in groepen in ruimtelijke voorzieningen, het stimuleren van hun brede ontwikkeling en signaleren van achterstanden of bedreigingen daarin, het zelf bij kunnen sturen of aanpakken van die achterstanden, óf op basis van een goede kennis van de sociale kaart adequaat kunnen doorverwijzen van groot belang. Ontwikkelingen hieromtrent dienen goed bijgehouden te worden, het personeel dient goed opgeleid en bijgeschoold te zijn en te blijven.

D) Professionaliteit

Peuterspeelzaalwerk is een werksoort waarin veel ontwikkelingen spelen die elkaar steeds sneller opvolgen, waarvan steeds meer wordt gevraagd, die steeds professioneler wordt. Het is de afgelopen decennia uitgegroeid

van gezellige speelclubjes geleid door groepjes vrijwilligers (vaak ouders) tot een zelfstandige, professionele 'tak van sport' met een flinke eigen verantwoordelijkheid ten aanzien van de ontwikkeling van 2-4 jarigen. Professionaliteit wordt verwacht van beroepskrachten en begeleiders, maar evengoed dient daarvan sprake te zijn in aansturing, beleid en bedrijfsvoering. Ook deze zaken vragen steeds meer aandacht en zijn van minstens even groot belang om het peuterspeelzaalwerk op het gewenste kwaliteitsniveau te kunnen brengen.

E) Flexibiliteit

Wet- en regelgeving veranderen, buurten veranderen, inzichten veranderen. Het peuterspeelzaalwerk is geen statisch gebeuren, maar een werksoort die organisch mee moet kunnen bewegen in de vele ontwikkelingen die zich voltrekken. Het is van belang de organisatie zo in te (kunnen) richten, dat met een zekere flexibiliteit ingespeeld en geanticipeerd kan worden op deze nieuwe ontwikkelingen. Het kan niet zo zijn dat we jarenlang een zelfde spreiding van het aanbod van peuterspeelzaalwerk aanhouden terwijl wijken en buurten veranderen, terwijl ook de vraag naar kinderopvang groeit en die naar peuterspeelzaalwerk afneemt. Of dat organisaties het peuterspeelzaalwerk jaar in jaar uit op exact dezelfde wijze blijven uitvoeren, terwijl de functie van het peuterspeelzaalwerk inmiddels ingrijpend is veranderd.

F) Laagdrempelig

Een belangrijke voorwaarde voor een goede uitvoering van peuterspeelzaalwerk is de laagdrempeligheid van de uitvoerende organisatie. Ouders moeten vertrouwen in - en een goed gevoel hebben bij een organisatie, moeten geen belemmering voelen gebruik te maken van de voorzieningen van een bepaalde organisatie. Het moet gaan om een organisatie die aantrekkelijk is voor zo veel mogelijk ouders van peuters die tot de doelgroep van peuterspeelzaalwerk behoren, een organisatie die 'feeling' heeft met deze ouders en begrijpt hoe 'laagdrempeligheid' naar de praktijk toe vertaald en ingevuld dient te worden, en die zich inzet voor een aanbod met een zo goed mogelijke kwaliteit, zo dicht mogelijk aansluitend bij de vraag, tegen een zo laag mogelijke prijs.

G) Samenwerking

Het wordt voor het peuterspeelzaalwerk steeds belangrijker zichzelf niet meer los te zien van andere werksoorten, maar als keten in een schakel van voorzieningen voor kinderen van 0-4 of 0-6 jaar, ieder met een eigen expertise en dienstverlening. Centraal staat daarin wat het kind nodig heeft. Vanuit dat uitgangspunt dienen organisaties met elkaar goede samenwerkingsrelaties aan te gaan en te onderhouden, om te komen tot een kwalitatief zo goed mogelijk, maar ook vooral goed op elkaar aansluitend aanbod (onderwijs, JGZ, kinderopvang, welzijn, maatschappelijk werk, jeugdzorg et cetera). Ook dit vergt weer een investering die men niet alleen bereid moet zijn te doen, maar waartoe men ook in staat moet zijn.

4.2 Conclusie

Het is van belang dat uitvoerende organisaties adequaat toegerust zijn om het kwaliteitsniveau te kunnen bieden dat tegenwoordig verwacht wordt én dat wij voorstaan voor het Haarlemse peuterspeelzaalwerk. Hierboven zijn enkele criteria geformuleerd, die van belang zijn voor de mogelijkheden van een organisatie om zo goed mogelijk peuterspeelzaalwerk te kunnen bieden en uitvoeren. Enige overeenstemming over bovenstaande criteria bestaat inmiddels onder de uitvoerende partners. Samen met hen moet na vaststelling van deze nota bekeken worden hoe in Haarlem toe te groeien naar een manier van organiseren van het peuterspeelzaalwerk, waarin bovenstaande criteria zo goed mogelijk tot hun recht kunnen komen. Het centraal kunnen stellen van peuterspeelzaalwerk binnen de organisatie, een beperking van het aantal uitvoerende partijen en een zekere schaalvergroting zullen hierbij zeker aan de orde komen als belangrijk streven.

5. SUBSIDIERING PEUTERSPEELZAALWERK

5.1 Uitgangssituatie

In Haarlem was bij de start van de herijking wat betreft de subsidiëring een situatie ontstaan waarbij alleen de peuterspeelzalen van de stadsdeelorganisaties Radius, Centrum-Zuid en Zuidwest werden gesubsidieerd. De overige welzijn-, onderwijs- en kinderopvangorganisaties voeren het peuterspeelzaalwerk nog steeds ongesubsidieerd uit. Daarbij kampen zij in toenemende mate met exploitatieproblemen en dreigen zij zich genoodzaakt te zien te moeten sluiten. Voor een goed begrip van de omvang van het gesubsidieerde en ongesubsidieerde peuterspeelzaalwerk in Haarlem, in de tabel hieronder enkele feiten en cijfers.

Tabel 5a: gesubsidieerd en ongesubsidieerd peuterspeelzaalwerk

omschrijving	GESUBSIDIEERD	ONGESUBSIDIEERD	
Aantal peuterspeelzalen	26	16	38%
Aantal peuterspeelzaalgroepen	34	29	46%
Aantal dagdelen aanbod per week	2728	1388	34%
Aantal peuters bereikt	1064	520	33%
Aantal dagdelen aanbod per peuter	2,6	2,7	

VVE CIJFERS			
Aantal peuterspeelzalen	6	8	57%
Aantal peuterspeelzaalgroepen	7	11	61%
Aantal dagdelen aanbod per week	603	603	50%
Aantal peuters bereikt	233	211	48%
Aantal dagdelen aanbod per peuter	2,6	2,9	

Het ongesubsidieerd peuterspeelzaalwerk is verantwoordelijk voor ongeveer een derde deel van het totale aanbod aan peuterspeelzaalwerk en voor de helft van het totale VVE aanbod. Men bereikt vanuit 16 van de in totaal 42 zalen in Haarlem wekelijks 520 peuters. Het wegvallen van het ongesubsidieerd uitgevoerde peuterspeelzaalwerk zou grote schade toebrengen aan het Haarlemse peuterspeelzaalwerk en zou het behalen van de prestatie indicator VVE ernstig in gevaar brengen. Tegelijkertijd waren er bij de start van de herijking twijfels over een efficiënte en effectieve aanwending van de beschikbare middelen voor peuterspeelzaalwerk.

Met de herijking zoeken we naar een wijze van aanwending van deze middelen waarmee gekomen kan worden tot een uitbreiding van het gesubsidieerd aanbod aan peuterspeelzaalwerk, zodat continuïteit van het totale Haarlemse peuterspeelzaalwerk gegarandeerd - en zo veel mogelijk peuters bereikt kunnen worden. De verschuiving van een aanbodgerichte - naar vraag- of doelgroepgerichte financiering die wij in Haarlem voor ogen hadden, wordt nu ook door het kabinet voorgesteld met de nieuwe wijze van financieren onder de harmonisatiewetgeving. In plaats van met gemeentemiddelen, zal deze wijze van financieren waarschijnlijk vanaf 2010 vanuit rijksmiddelen worden ingevoerd. Dit toekomstperspectief stelt een duidelijk kader voor de herijking. De nieuwe landelijke regeling kan niet tot uitstel leiden in het treffen van maatregelen ten aanzien van de huidige wijze van financieren, zeker niet met het oog op de situatie van de ongesubsidieerde zalen, daarvoor is de situatie te urgent. Wel wordt met de herijking een aanpak gezocht waarmee zo goed mogelijk in lijn gebleven - en toegewerkt kan worden naar de landelijke maatregel vanaf 2010.

5.2 Benodigde peuterplaatsen

In hoofdstuk 2 hebben we in de conclusie gesteld, dat het huidige stedelijk bereik van 90% van alle peuters met een voorschoolse voorziening minimaal vastgehouden moet worden, met daarbinnen een bereik van het huidige vereiste minimum van 70% bereik van de VVE-doelgroep. Wat betekent dit streven voor de omvang van het Haarlemse aanbod aan peuterspeelzaalwerk?

A) Definiëring Peuterplaats

Met de Handreiking Peuterspeelzaalwerk (VNG) die verscheen in augustus 2004, is de nieuwe rekeneenheid 'peuterplaats' geïntroduceerd. Deze komt overeen met 2 dagdelen per week bezoek aan de peuterspeelzaal gedurende maximaal 40 weken per jaar, en wordt landelijk gebruikt als gebruikseenheid bij diverse berekeningen in het kader van peuterspeelzaalwerk. Ook in de herijking zullen wij deze eenheid aanhouden in onze berekeningen.

- Peuterspeelzaalbezoek 'regulier': 2 dagdelen per kind per week (= 1 peuterplaats).
- Peuterspeelzaalbezoek VVE: 3 dagdelen per kind per week (= 1,5 peuterplaats).

B) Benodigde plaatsen en keuzes

In hoofdstuk 2 is in kaart gebracht uit hoeveel peuters de totale doelgroep voor het peuterspeelzaalwerk bestaat. Daarnaast weten we vanuit rijksindicatoren hoeveel peuters binnen die groep behoren tot de VVE-doelgroep en voor (minimaal) 3 dagdelen met een VVE-programma bereikt zouden moeten worden. Op basis van die gegevens kunnen we berekenen hoeveel peuterplaatsen we totaal in Haarlem nodig hebben, zoals te zien in onderstaande tabel.

Hierbij twee belangrijke toelichtingen:

1. Op dit moment geldt een startleeftijd van 2 jaar en 3 maanden (2,25 jaar) volgens de Verordening Peuterspeelzaalwerk Haarlem. Echter houdt men landelijk (onder andere in de modelverordening VNG) een startleeftijd aan van 2 jaar. Met het oog op het belang 'er zo vroeg mogelijk bij te zijn' en de verwachting dat deze startleeftijd van 2 jaar overgenomen wordt in de harmonisatiewetgeving, zijn berekeningen gemaakt van de benodigde peuterplaatsen bij zowel een startleeftijd van 2,25 jaar én een startleeftijd van 2 jaar.
2. Per startleeftijd zijn nog eens twee berekeningen gemaakt van het minimaal en maximaal aantal plaatsen dat wij moeten bieden om het door ons gewenste bereik van peuters te kunnen behalen.
 - * Minimale norm: stedelijk bereik 90% met voorschoolse voorzieningen / 70% doelgroep met VVE programma.
 - * Maximale norm: stedelijk bereik 100% met voorschoolse voorzieningen / 100% doelgroep met VVE programma.

Tabel 5c: Benodigde peuterplaatsen bij startleeftijd 2,25 jaar en 2 jaar

Startleeftijd →	2,25 jaar		2 jaar	
	Minimaal bereik	Maximaal bereik	Minimaal bereik	Maximaal bereik
Totaal aantal peuters in Haarlem	3063		3501	
Aantal peuters te bereiken met kinderopvang (50%)	1532		1750	
Aantal peuters te bereiken met peuterspeelzaalwerk regulier	843	985	963	1126
Aantal peuters te bereiken met peuterspeelzaalwerk VVE	383	547	437	625
Aantal peuters te bereiken met peuterspeelzaalwerk totaal	1225	1532	1400	1750
Aantal peuterplaatsen nodig peuterspeelzaalwerk regulier (x 1)	843	985	963	1126
Aantal peuterplaatsen nodig peuterspeelzaalwerk VVE (x 1,5)	574	820	656	937
Aantal peuterplaatsen nodig totaal regulier en VVE	1417	1805	1619	2063

5.3 Benodigde middelen

Hierboven is berekend uit hoeveel peuterplaatsen het Haarlemse aanbod aan peuterspeelzaalwerk zou moeten bestaan om peuters te kunnen bereiken volgens ons streven zoals genoemd onder hoofdstuk 2. Welke middelen hebben we nodig om deze plaatsen te kunnen financieren en hoe verhouden deze zich tot de middelen die wij beschikbaar hebben?

A) Kostprijs per peuterplaats

Vanuit het onderzoek van de MO-groep beschikken wij over kengetallen (landelijke gemiddelden) met betrekking tot de bedrijfsvoering binnen het peuterspeelzaalwerk. Deze kengetallen geven een goede indicatie van hoe de bedrijfsvoering er uit zou kunnen zien. Hierbij moet de kanttekening gemaakt worden dat deze kengetallen niet gelezen kunnen worden als absolute normen. Afwijking van de landelijke modellen kan soms nodig of mogelijk zijn vanwege lokale omstandigheden of wensen.

Voor de Haarlemse situatie is het wenselijk aanpassingen aan te brengen op de volgende punten:

- In de landelijke modellen wordt uitgegaan van 3 'ambitieniveaus' (0, 1 en 2) die duiden op een kwaliteitsverschil tussen peuterspeelzalen. Wij gaan voor Haarlem uitsluitend uit van ambitieniveau 1, dat eisen stelt conform de Verordening Peuterspeelzaalwerk Haarlem (VPH). Ambitieniveau 0 gebruiken wij niet, omdat dit niveau dusdanig lage eisen aan de kwaliteit stelt dat dit niet aansluit bij het in Haarlem gewenste kwaliteitsniveau. Ambitieniveau 2 komt overeen met het kwaliteitsniveau dat wij voorstaan voor VVE-peuterspeelzalen, echter zullen de meerkosten voor de benodigde extra kwaliteit bekostigd worden uit rijksmiddelen, niet uit gemeentelijke middelen.
- Op elke peutergroep dient één beroepskracht (opgeleid volgens in CAO geldende opleidingseisen) en één begeleider ingezet te worden. In het landelijk model én in de huidige subsidiëring wordt uitgegaan van een vrijwilliger als begeleider, maar in Haarlem vinden wij dit achterhaald. Het is steeds moeilijker vrijwilligers te vinden voor alle groepen en deze voor langere tijd aan de peuterspeelzaal te binden. Voor de continuïteit en een professioneel peuterspeelzaalwerk achten wij het van belang uit te gaan van een betaalde begeleider.
- Een andere aanpassing is verwerkt op grond van de verwachting dat de middelen voor huisvesting in Haarlem hoger zullen liggen dan het landelijk gemiddelde. In plaats van € 170 huisvestingslasten per peuterplaats is deze kostenpost opgerekt naar € 200 per peuterplaats per jaar. Door onderwijshuisvesting is inmiddels een berekening gemaakt, die er op wijst dat de kostprijs van huur en exploitatie binnen een onderwijslocatie ongeveer neer zal komen op € 150 per peuterplaats. Mogelijk wordt deze verhoogd als met ingang van 2010 extra buitenspeelruimte vereist zal zijn. Bij andere accommodaties zullen de huisvestingslasten niet beperkt blijven tot de kostprijs.

Tabel 5d: Kostprijs en benodigde subsidie per peuterplaats 2007

Ambitieniveau 1 →	Landelijk	Haarlem
Kostprijs per peuterplaats	€ 1.135	€ 1.450
Benodigde subsidie per peuterplaats (excl ouderbijdrage 34%)	€ 710	€ 957
Beschikbare subsidie totaal Haarlem		€ 1.851.826
Aantal peuterplaatsen te realiseren in Haarlem		1.935

B) Benodigde middelen

Over welke middelen moeten wij kunnen beschikken in totaal om alle benodigde peuterplaatsen in Haarlem te kunnen financieren? En hoe verhoudt zich dit benodigde subsidiebedrag tot het beschikbare subsidiebedrag? Dit is hieronder in tabel 5e in kaart gebracht.

Tabel 5e: Benodigde middelen bij startleeftijd 2 jaar of 2,25 jaar

Startleeftijd →	2,25 jaar		2 jaar	
	Minimaal bereik	Maximaal bereik	Minimaal bereik	Maximaal bereik
Subsidie per peuterplaats Haarlem		€ 957		
Totaal aantal peuterplaatsen nodig	1.417	1.805	1.619	2.063
Benodigde middelen	€ 1.356.069	€ 1.727.385	€ 1.549.793	€ 1.974.154
Totaal beschikbare subsidie		€ 1.851.826		
Verskil t.o.v. beschikbare subsidie	+ € 495.757	+ € 124.441	+ € 302.033	- € 122.328

Deze berekening geeft aan dat het in principe mogelijk moet zijn met het totale subsidievolume dat nu beschikbaar wordt gesteld voor de uitvoering van peuterspeelzaalwerk, het totale gewenste bereik te financieren als we uitgaan van een bedrijfsvoering volgens de richtlijnen van het landelijk expertmodel, lichtelijk aangepast naar de Haarlemse situatie.

Slechts bij het verlagen van de startleeftijd naar 2 jaar en bij het maximale bereik (100% van alle peuters die wij tot de doelgroep van het peuterspeelzaalwerk rekenen) komen we in onze berekening uit op een klein tekort. Evenwel zouden we met de beschikbare middelen nog steeds 94% van de totaal benodigde peuterplaatsen kunnen realiseren voor de totale doelgroep van kinderen vanaf 2 jaar, als iedere peuter dan ook exact op zijn 2^e verjaardag start.

5.4 Kaderstelling 2010

De uitgangssituatie is met de herijking duidelijk in kaart, maar ook het toekomstperspectief wordt steeds duidelijker en stelt een kader van waar we naartoe moeten werken en op uit moeten komen in 2010. Er is nog een traject te gaan met het Haarlemse peuterspeelzaalwerk, om te kunnen toegroeien naar zowel de in Haarlem gewenste situatie, als de verwachte landelijk geregelde situatie binnen het peuterspeelzaalwerk na 2010. Deze kaders zetten we hieronder uiteen, uitgesplitst in uitvoering, financiering en rendement.

A) Kaderstelling uitvoering

- Een startleeftijd vanaf 2 jaar (niet van 2,25 jaar zoals nu in de verordening is opgenomen);
- Een groepsgrootte van 15 peuters (niet de kleinere groepen van 12 peuters, geen dubbele groepen);
- Accommodaties met speelruimtes binnen en buiten die voldoen aan de eisen wb oppervlakte en inrichting;
- Introduceren van het werken met risico-inventarisaties veiligheid en gezondheid voor het peuterspeelzaalwerk;
- Sterke aandacht voor handhaving van kwaliteitseisen zoals deze waarschijnlijk vanaf 2010 wettelijk gaan gelden.

B) Kaderstelling financiering

- Een norm van wekelijks 2 dagdelen regulier - en 3 dagdelen VVE gesubsidieerd (!) peuterspeelzaalbezoek per kind (meer dagdelen afnemen tegen kostprijs kan een aanvullende optie zijn);
- Een gemiddelde openstelling van 3 uur per dagdeel (bv 3,5 uur ochtend, 2,5 uur middag)
- Een efficiënte bedrijfsvoering waarmee flexibel ingespeeld kan worden op veranderende omstandigheden;
- Een kostprijsofbouw per peuterplaats die toegroeit naar het landelijk expertmodel;
- Een bezettingspercentage dat voor elke peuterspeelzaal boven de 90% gemiddeld blijft, toegroeit naar de landelijke mediaan van 94%, dat gemonitord wordt en waarop waar nodig acties ondernomen worden;
- Sterke aandacht voor de spreiding van het peuterspeelzaalwerk en een juiste aansluiting van het aanbod op de vraag in zowel kwalitatief en kwantitatief opzicht;
- Sterke aandacht voor de toeleiding van peuters (vooral VVE) naar de peuterspeelzaal;

C) Kaderstelling rendement

- Een bereik van minimaal 75% in alle buurten en minimaal 90% in alle wijken met een voorschoolse voorziening;
- Een bereik van 100% van de peuters uit de VVE-doelgroep;
- Sterke aandacht voor de toeleiding van peuters (vooral VVE) naar de peuterspeelzaal;
- Sterke aandacht voor het uitbouwen van de preventieve en signalerende functie, eventueel mbt JGZ;
- Hecht samenwerkingsverband met de jeugdgezondheidszorg (CJG) voor toeleiding en informatie (EKD);
- Hecht samenwerkingsverband met het onderwijs met het oog op de doorgaande ontwikkelingslijn;
- Breed netwerk en samenwerking met diverse partners die zich evenals het peuterspeelzaalwerk richten op kinderen van 2-4 jaar (kinderopvang, welzijn, bibliotheek, maatschappelijk werk, jeugdzorg en dergelijke) met het oog op een sluitend aanbod.

5.5 Conclusie

De subsidiëring zoals deze nu is wordt ongewijzigd voortgezet voor wat betreft de hoogte van de subsidiebedragen en de partijen die subsidie ontvangen. De redenen daarvoor zijn de onrust die de recente overgang van de peuterspeelzalen van Radius naar Stichting Spaarne Peuters (SSP) met zich mee heeft gebracht, en de korte termijn waarop het kabinet zich wijzigingen in de financiering van het peuterspeelzaalwerk heeft voorgenomen. Voorstel is om wel wijzigingen aan te brengen in de voorwaarden waaronder de subsidie wordt verstrekt en de prestaties die daar tegenover dienen te staan. Om toe te kunnen groeien naar het gewenste niveau van zowel efficiency als kwaliteit, en om het voortbestaan van het totale Haarlemse peuterspeelzaalwerk zo goed mogelijk te kunnen garanderen, ook na ingang van de nieuwe wetgeving, zijn maatregelen noodzakelijk.

De gesubsidieerde partijen dienen hun werkwijze aan te passen aan de onder 5.4 geschetste kaders en in hun bedrijfsvoering planmatig toe te werken naar een kostprijsofbouw die zo dicht mogelijk het geschetste model onder 5.3 (uitgebreider opgenomen onder bijlage 5) benadert. Om gegevens in overeenstemming met elkaar te kunnen brengen hanteren alle partijen de rekeneenheid 'peuterplaats' zoals omschreven onder 5.2. Door op deze uniforme wijze te gaan werken, wordt meer inzicht verkregen in de besteding van de middelen voor peuterspeelzaalwerk en wordt beter aangesloten bij landelijke normen. In dit hoofdstuk hebben we onder 5.3 laten zien dat in principe voldoende financiële mogelijkheden aanwezig zouden moeten zijn vanuit de beschikbare middelen, om de peuterplaatsen te realiseren die we in Haarlem nodig hebben voor het gewenste bereik.

Hierbij is van belang dat uitgegaan kan blijven worden van het subsidievolume zoals nu berekend voor deze nota, en dat de aanwending inzichtelijk blijft. Het opgaan van subsidie voor peuterspeelzaalwerk in een lump sum financiering, zoals bijvoorbeeld die voor de programmalijn 0-12 bij de welzijnsorganisaties, is in dit licht niet langer wenselijk. Het budget dat bestemd is voor de uitvoering van peuterspeelzaalwerk moet apart vastgesteld worden, zodat deze middelen niet meer vrij kunnen worden verschoven naar andere diensten of producten.

Door het treffen van bovenstaande maatregelen verwachten wij meer gesubsidieerde peuterplaatsen te kunnen creëren met dezelfde middelen, waarmee dan ook meer peuters bereikt kunnen worden. Hierin zien wij een oplossing ten aanzien van de situatie met de ongesubsidieerde peuterspeelzalen. Met de voorgestelde manier van werken zou ruimte moeten ontstaan bij de gesubsidieerde partijen om toe te werken naar een geleidelijke overname van peuterplaatsen van het ongesubsidieerd peuterspeelzaalwerk, waar dit aanbod past binnen de gewenste spreiding. Doel is om in overleg met de gesubsidieerde partijen te komen tot afspraken hieromtrent die aansluiten bij de hoogte van de subsidiëring, de mogelijkheden die daaruit voortvloeien voor iedere partij in het aantal te realiseren peuterplaatsen en de wijze waarop toegewerkt zal worden naar een optimale bedrijfsvoering.

Met de huidige bij verordening voorgeschreven startleeftijd van 2 jaar en 3 maanden bezoekt een kind in Haarlem maximaal 1 jaar en 9 maanden de peuterspeelzaal tot het moment dat het op 4-jarige leeftijd naar school gaat. Als met ingang van 1 april 2008 voor alle nieuwe plaatsingen het kader gaat gelden zoals onder 5.3 voorgesteld (startleeftijd 2 jaar, norm van standaard 2 of 3 af te nemen gesubsidieerde dagdelen per week, et cetera), zou op 1 januari 2010 dit nieuwe kader voor alle plaatsingen ingevoerd moeten zijn. Hiermee moet op die datum de noodzakelijke slag gemaakt zijn om het Haarlemse peuterspeelzaalwerk op het gewenst niveau van kwaliteit en efficiency te krijgen. Treedt op dat moment landelijke wetgeving in werking, is Haarlem daar optimaal op voorbereid en klaar voor.

6. BIJZONDERE DOELGROEPEN

6.1 Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE)

De belangrijkste doelgroep voor het peuterspeelzaalwerk is die van de Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE). De VVE-doelgroep bestaat uit ongeveer 35% van alle peuters uit de totale doelgroep van het peuterspeelzaalwerk. Met deze herijking hebben we onder paragraaf 2.3 in kaart gebracht waar de doelgroep voor VVE zich bevindt en in hoeverre de huidige omvang en spreiding van het VVE-aanbod vanuit het peuterspeelzaalwerk daarop aansluit. Dit met als doel vast te stellen in hoeverre het totale peuterspeelzaalwerk op dit moment ingericht is (en in de toekomst beter ingericht kan worden) om een zo goed mogelijke basis te bieden voor een succesvolle uitvoering van VVE.

Verdere uitwerking van het VVE-rijksbeleid staat los van deze gemeentelijke herijking peuterspeelzaalwerk; is een apart beleidsgebied. Wel vindt voortdurend uitwisseling en afstemming plaats tussen de beleidsgebieden peuterspeelzaalwerk en VVE. Zowel met betrekking tot het beleid als de uitvoering.

6.2 Sociaal-Medische Indicatie (SMI)

Bij de start van de herijking werd door de uitvoerende partijen aandacht gevraagd voor peuters die op grond van een Sociaal-Medische Indicatie (SMI) geplaatst worden in het peuterspeelzaalwerk; voor de plaats die deze kinderen zouden krijgen in de herijking van het peuterspeelzaalwerk en in de situatie die daarna zou ontstaan. Er bestond echter weinig duidelijkheid rond deze specifieke groep kinderen: de omvang van de groep, op welke gronden de SMI door wie werd afgegeven, of ten aanzien van deze groep sprake was van een apart beleid of een bijzondere plaatsing et cetera. Bovendien was de relatie niet duidelijk tussen SMI-plaatsingen van peuters bij peuterspeelzalen en SMI-plaatsingen van 0-4 jarigen in de kinderopvang.

A) SMI-plaatsingen in de kinderopvang

Een regeling ten aanzien van SMI-plaatsingen in de kinderopvang zou opgenomen worden onder de Wet kinderopvang (Wk), maar uiteindelijk is de Wk op dit onderdeel in 2005 niet in werking getreden. Het budget dat onder de Wk gemoed zou zijn met deze SMI-doelgroep is voorlopig toegevoegd aan de algemene middelen van het gemeentefonds, zodat gemeenten naar eigen inzicht huishoudens met sociaal-medische problematiek financieel kunnen ondersteunen voor het benodigde kinderopvanggebruik. In Haarlem wordt een SMI-beleid gevoerd ten aanzien van plaatsing van 0-4 jarigen in de kinderopvang, waarbij de jeugdgezondheidszorg van de Hulpverleningsdienst Kennemerland (HDK) de indicatie stelt. Daarmee worden de kosten vergoed aan ouders met de laagste inkomens.

B) SMI-plaatsingen in het peuterspeelzaalwerk

Uit het onderzoek uitgevoerd door Bureau Onderzoek en Statistiek Haarlem blijkt dat de groep 2-4 jarigen die met SMI geplaatst wordt in het peuterspeelzaalwerk relatief klein is: 1% van het totaal aantal plaatsingen. Verder blijkt dat sprake is van een zeer ondoorzichtige praktijk bij de indicatiestelling, en dat door de peuterspeelzaalwerk organisaties niet echt gewerkt wordt met een geformaliseerd SMI-beleid. Wel wijken in de praktijk SMI-plaatsingen af op drie punten: waar mogelijk krijgen deze voorrang boven 'reguliere' plaatsingen, kinderen worden vaak al op wat jongere leeftijd geplaatst, en de peuterspeelzaal wordt door deze peuters veelal voor een groter aantal dagdelen per week bezocht. Bij sommige organisaties wordt per plaatsing bekeken welke peuterspeelzaal ruimte heeft (ivm extra begeleiding) en geschikt is, en de begeleiding wordt zoveel mogelijk afgestemd op wat het kind nodig heeft.

C) Voorgestelde aanpak rond SMI

Een duidelijk en kwalitatief goed beleid ten aanzien van deze doelgroep is van groot belang. De omvang is weliswaar beperkt, een adequate aanpak is echter van groot belang. Zeker voor deze groep geldt dat zo vroegtijdig mogelijk 'erbij' zijn met een goed op de problematiek afgestemde aanpak, zwaardere problemen op latere leeftijd kan voorkomen. Van een duidelijke en optimale aanpak rond SMI-plaatsing op peuterspeelzalen is op dit moment echter nog geen sprake.

Te verwachten valt dat een landelijk regeling getroffen zal (moeten) worden ten aanzien van SMI-plaatsingen in het peuterspeelzaalwerk als de harmonisatiewetgeving vermoedelijk vanaf 2010 inwerking treedt. Het plaatsen van SMI-kinderen op de peuterspeelzalen kan tot die tijd gewoon doorgaan, ook voor meerdere dagdelen. Wel is

het nodig te komen tot een inhoudelijke verbetering in indicatiestelling, beleid en aanpak. In samenwerking met de uitvoerende partners gaan we hiermee aan de slag. Mocht geen zicht zijn op geharmoniseerde wetgeving rond SMI op peuterspeelzalen en in de kinderopvang per 2010, zal de gemeente doorpakken met een nader uitgewerkt en geïntegreerd of geharmoniseerd gemeentelijk SMI-beleid.

6.3 Haarlem Pas (HP)

Aangekondigd in de startnotitie werd het in kaart brengen van het gebruik van de Haarlem Pas bij peuterspeelzaalbezoek. Uit het Haarlemse onderzoek onder alle peuterspeelzalen blijkt onder andere dat de Haarlem Pas gebruikt wordt bij 14,6% van alle plaatsingen, waarmee het kind gratis de peuterspeelzaal kan bezoeken. Niet alle ouders met Haarlem Pas lijken even zorgvuldig om te springen met deze mogelijkheid. Ouders lijken soms makkelijker meer dagdelen per week af te nemen dan zij de kinderen daadwerkelijk brengen of de kinderen voor langere periodes niet naar de peuterspeelzaal te brengen.

Het is van belang te kijken naar maatregelen om zorgvuldiger gebruik van de Haarlem Pas te stimuleren, zonder dat dit een dusdanige drempel opwerpt dat deze ouders hun peuters niet meer naar de peuterspeelzaal brengen. Dan zou een dergelijke maatregel immers het doel voorbij schieten van het bereiken van deze groep peuters. Te verwachten ten aanzien van deze groep is dat vanaf 2010 met de invoering van de voorgenomen harmonisatiewetgeving ouders met een minimuminkomen in aanmerking komen voor een hoge (want inkomensafhankelijk), maar niet volledig dekkende bijdrage voor het peuterspeelzaalwerk. Met dit toekomstperspectief moet rekening gehouden worden.

De aandacht zal dus naast een zorgvuldig gebruik gericht zijn op het goed informeren en voorbereiden van deze groep ouders die nu de Haarlem Pas gebruiken, op de toekomstige wijze van financieren onder de voorgenomen nieuwe wetgeving. Dit uitgangspunt behoeft nadere uitwerking, in overleg met betrokkenen (intern en extern).

6.4 Conclusie

Onder dit hoofdstuk zijn drie bijzondere doelgroepen voor het peuterspeelzaalwerk onderscheiden:

- VVE geldt als apart beleidsterrein, waarop tal van inspanningen verricht worden door gemeente en diverse partners om dit terrein verder te ontwikkelen. Bijdrage van het peuterspeelzaalwerk en deze herijking aan de uitvoering van VVE beperkt zich tot het komen tot een zo goed mogelijke basis van waaruit VVE succesvol kan worden uitgevoerd.
- Het gebruik van peuterspeelzaalwerk (en kinderopvang) door de SMI doelgroep dient nauwlettend in de gaten gehouden en goed in kaart gebracht te worden, zodat toegewerkt kan worden naar een aanpak die zo goed mogelijk aansluit bij wat deze doelgroep nodig heeft en optimale kansen biedt op een gezonde ontwikkeling van deze peuters. In eerste instantie wordt gewerkt aan inhoudelijke verbeterpunten ten aanzien van SMI in het peuterspeelzaalwerk. Vanaf 2010 moet de aandacht hoe dan ook uitgaan naar een geharmoniseerde aanpak van SMI samen met kinderopvang. Via een landelijke regeling of gemeentelijk beleid.
- Wat betreft het Haarlem Pas gebruik volgt een nadere uitwerking die moet leiden tot een zorgvuldiger gebruik van de gratis peuterspeelzaalplaatsen, zonder dat dit ten koste gaat van het bereik van de peuters, en een goede overgang van deze groep ouders naar de nieuwe wetgeving.

7. CONCLUSIE HERIJKING PEUTERSPEELZAALWERK

7.1 Samenvatting conclusies

Recente landelijke en lokale ontwikkelingen zoals genoemd in hoofdstuk 1 hebben een duidelijke invloed en effect (gehad) op het herijkingsproces. Vooral zijn daarbij van belang de lokale ontwikkelingen rond Radius en de landelijke ontwikkelingen rond de voorgenomen nieuwe harmonisatiewetgeving, waarbij op dit moment 1 januari 2010 genoemd wordt als streefdatum voor de invoering. Wet- en regelgeving ten aanzien van kinderopvang en peuterspeelzaalwerk worden met de nieuwe wetgeving beter op elkaar aangesloten. In het streven naar het gewenste niveau van kwaliteit en efficiency in Haarlem moet rekening gehouden met een goede aansluiting op de landelijk te verwachten situatie.

In Haarlem worden op dit moment relatief veel peuters bereikt met de voorschoolse voorzieningen peuterspeelzaalwerk en kinderopvang samen, namelijk 90% van alle 2-4 jarigen. Hiermee liggen we in Haarlem 15% boven een ambitie die in 1999 in de BANS is uitgesproken voor het jaar 2006. Echter blijven we in ruim een kwart van de buurten van Haarlem (ver) achter bij die ambitie van minimaal 75% bereik. Zeker waar dit om peuters gaat die tot bepaalde doelgroepen behoren is dit onvoldoende. Voor Haarlem stellen we als minimale ambitie behoud van het stedelijk bereik van 90%, met een streven dit percentage ook op wijkniveau te behalen, maar minimaal in iedere buurt 75% van de peuters te kunnen bereiken. Daarbinnen zijn we voor VVE gehouden aan de geldende rijksindicatoren: nu 70% bereik van de doelgroep, mogelijk oplopend naar 100%. Onder andere is hiertoe een verbetering noodzakelijk in de toeleiding (waaronder het beter informeren van ouders) en het bereiken van een juiste afstemming van het aanbod op de vraag in omvang, locatie en aard (regulier of VVE) zoals aangegeven in hoofdstuk 2.

De uitvoerende organisaties zullen na vaststelling van deze nota het stokje overnemen van de gemeente in het in kaart krijgen en houden van gegevens rond het gebruik van voorschoolse voorzieningen, met name door peuters uit de doelgroep. Dit doen zij in samenwerking met de JGZ Kennemerland (EKD). Per wijk wordt vervolgens in overleg tussen partijen bekeken hoe het aanbod aan peuterspeelzaalwerk zo goed mogelijk gespreid kan worden over elke wijk, zodat het zo goed mogelijk aansluit bij de doelgroep. Van belang bij de keuze van accommodaties zijn de criteria zoals genoemd in hoofdstuk 3. Een voorkeur wordt hierbij uitgesproken voor onderwijslocaties. Van belang om het gewenste kwaliteitsniveau te behalen is ook dat uitvoerende organisaties zelf daartoe adequaat toegerust zijn, waarvoor criteria in hoofdstuk 4 zijn genoemd die zo dicht mogelijk benaderd dienen te worden. Onder andere zijn het centraal kunnen stellen van peuterspeelzaalwerk binnen de organisatie, een beperking van het aantal uitvoerende partijen en een zekere schaalvergroting hierin van belang.

Van de in hoofdstuk 6 genoemde drie bijzondere doelgroepen van het peuterspeelzaalwerk heeft vooral de groep peuters met een Sociaal-Medische Indicatie (SMI) extra aandacht. In omvang is deze groep beperkt, maar het belang van peuterspeelzaalbezoek kan voor deze groep zeer groot zijn. Op dit moment is nog geen sprake van een optimale aanpak ten aanzien van deze peuters. Hierin moet door de uitvoerende organisaties de komende periode inhoudelijk een kwaliteitsslag worden gemaakt.

Op dit moment zullen wij geen wijzigingen aanbrengen in de hoogte van de subsidiebedragen die nu aan de gesubsidieerde partijen beschikbaar worden gesteld. Echter zullen wel scherpere eisen aan de voorwaarden en prestaties gesteld worden. Om de gewenste kwaliteit en efficiency te bereiken, om het aantal gesubsidieerde peuterplaatsen uit te kunnen breiden, maar ook om te zorgen dat organisaties op 1 januari 2010 met hun bedrijfsvoering klaar zijn voor de voorgenomen landelijke wetgeving. De periode van 1 april 2008 tot 1 januari 2010 geldt hiermee als implementatieperiode binnen het herijkingsproces, waarbinnen door partijen toegegroeid kan worden naar de gewenste situatie. Kaders hiertoe zijn gesteld voor de uitvoering, de financiering en het rendement.

Hiermee wordt verwacht het probleem rond het voortbestaan van de ongesubsidieerde partijen op te kunnen lossen. Met een efficiëntere aanwending van de beschikbare middelen moet ruime ontstaan bij de gesubsidieerde partijen om geleidelijk en waar gewenst met het oog op spreiding, peuterplaatsen over te nemen van het ongesubsidieerd peuterspeelzaalwerk. Met de partijen worden afspraken hierover gemaakt. Het is daarbij wel van belang het budget bestemd voor peuterspeelzaalwerk vast te stellen, inzichtelijk te houden en ook voor dat doel beschikbaar te houden.

Deze nota geeft het voorgestelde nieuwe beleid ten aanzien van het peuterspeelzaalwerk in Haarlem in hoofdlijnen aan. In werkgroepen worden deze hoofdlijnen vervolgens door gemeente (regierol), uitvoerende partners en overige direct betrokken partijen (onderwijs, JGZ) op basis van de beschikbare gegevens verder uitgewerkt en vertaald naar de praktijk.

7.2 Uitwerking uitgangspunten (startnotitie)

- 1 *Zorgen voor een zo goed mogelijke toegankelijkheid van het peuterspeelzaalwerk voor alle inkomensgroepen;*
 - ▶ Uitvoerende organisaties zorgen ervoor dat zij een toegankelijke uitstraling hebben naar de ouders, zorgen dat het peuterspeelzaalwerk zo dicht mogelijk bij huis wordt aangeboden, streven naar zo veel mogelijk kwaliteit voor een zo laag mogelijke prijs door efficiënt te werken.
- 2 *Zorgen voor een zo groot mogelijk bereik door het peuterspeelzaalwerk van kinderen in de voorschoolse leeftijdscategorie, met name de kinderen die niet al door de kinderopvang bereikt worden, mede door een goede toeleiding naar de peuterspeelzaal (en VVE);*
 - ▶ Uitvoerende organisaties houden het gebruik van voorschoolse voorzieningen in kaart met behulp van gegevens uit het Elektronisch Kinddossier (EKD) dat bijgehouden wordt door de JGZ Kennemerland, stemmen hun aanbod hier op af, de JGZ Kennemerland speelt een belangrijke rol (straks vanuit de CJG's / Centra voor Jeugd en Gezin) in de toeleiding naar de peuterspeelzaal in zijn algemeenheid, in het bijzonder waar het gaat om peuters uit een bepaalde doelgroep.
- 3 *Creëren van een intensieve samenwerking tussen het peuterspeelzaalwerk en andere relevante voorzieningen en instellingen als bijvoorbeeld consultatiebureau, onderwijs (doorgaande ontwikkelingslijn!), welzijnswerk en kinderopvang;*
 - ▶ De samenwerking met JGZ Kennemerland (consultatiebureau) wordt geïntensiveerd, een goede samenwerking met het onderwijs wordt aangegaan ten behoeve van de doorgaande ontwikkelingslijn, onderwijslocaties krijgen de voorkeur met het oog op de fysieke koppeling, organisaties houden zicht op de sociale kaart, beschouwen zichzelf als keten in een schakel van voorzieningen en gaan relaties aan met relevante andere organisaties.
- 4 *Komen tot een duidelijke positionering van het peuterspeelzaalwerk als belangrijke schakel in een samenhangend en vraaggericht aanbod voor 0-6 jarigen op wijkniveau;*
 - ▶ Peuterspeelzaalwerk organisaties beschouwen zichzelf als schakel in een keten van diverse voorzieningen en gaan vanuit dat uitgangspunt en ten behoeve van een sluitend aanbod samenwerkingsrelaties aan, onder andere met onderwijs en JGZ, harmonisatiewetgeving zal de aansluiting op kinderopvang verder vereenvoudigen.
- 5 *Versterken van de preventieve functie van het peuterspeelzaalwerk om problemen op latere leeftijd te voorkomen door kinderen te stimuleren in hun brede ontwikkeling en achterstanden daarin vroegtijdig te signaleren;*
 - ▶ Na herijking dient het peuterspeelzaalwerk een betere basis te kunnen bieden voor de uitvoering van VVE, in hoofdstuk 4 zijn criteria benoemd waaraan een organisatie moet kunnen voldoen om onder andere aan de preventieve functie zo goed mogelijk inhoud te kunnen geven, ook een goed bereik is hierbij van belang zoals uiteengezet in hoofdstuk 2, de JGZ Kennemerland kan ingezet worden om leidsters hierin extra te trainen.
- 6 *Komen tot een situatie waarin nieuwe stappen gezet kunnen worden ten gunste van de voortgaande professionalisering van het peuterspeelzaalwerk, om aan de stimulerende en signalerende functie optimaal invulling te kunnen geven en (taal)ontwikkelingsprogramma's (zoals die in het kader van VVE) met succes te kunnen uitvoeren.*
 - ▶ Deze herijking biedt een goed kader van waaruit het peuterspeelzaalwerk in lijn komt met verwachtingen en eisen die landelijk aan peuterspeelzaalwerk worden gesteld en aanvullende wensen die wij hebben voor de Haarlemse kwaliteit, onder andere door een zo goed mogelijke basis te bieden waar vanuit VVE uitgevoerd kan worden.
- 7 *In het proces van herijking dient voortdurende aandacht te zijn voor actuele landelijke ontwikkelingen, zonder dat dit belemmert dat de herijking doorgang vindt. Op dit moment staat nog geen nieuwe landelijke richting vast, maar is het met het oog op de continuïteit en kwaliteit van het Haarlemse peuterspeelzaalwerk niet verantwoord langer te wachten met het ontwikkelen van nieuw beleid. Landelijke ontwikkelingen dienen hierbij richtinggevend te zijn.*
 - ▶ Inmiddels is een voorgenomen landelijke lijn van het kabinet bekend en meegenomen in de herijking.

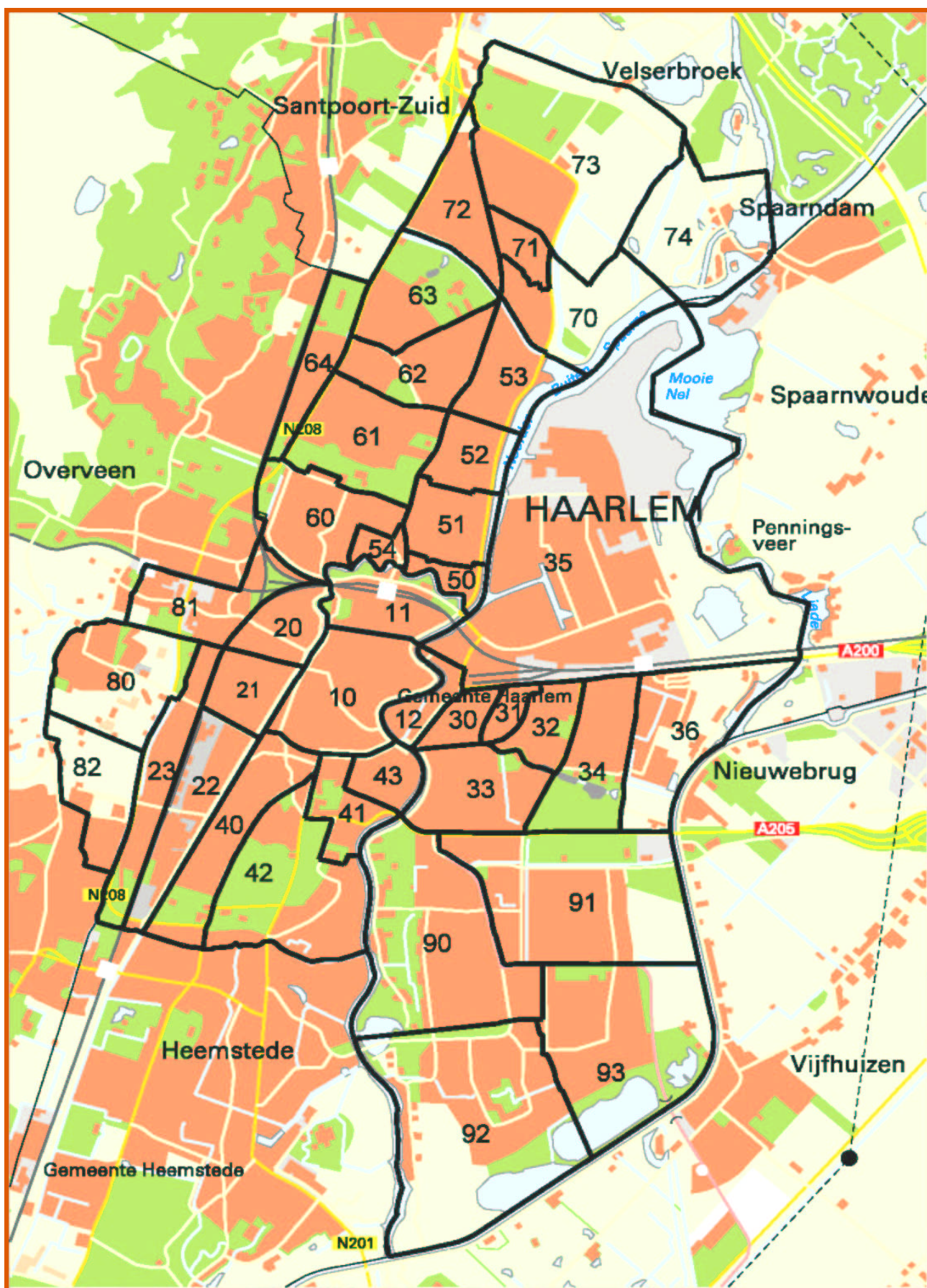
- 8 *In de huidige herijking zal waar (financieel) mogelijk rekening gehouden worden met de uitgangspunten uit de nota 'De peuterspeelzaal als onderdeel van de voorschoolse voorzieningen' uit 2001.*
- ▶ Waar mogelijk ligt deze nota in lijn met de uitgangspunten uit 2001, met name waar het gaat om inhoudelijke uitgangspunten: versterken van het peuterspeelzaalwerk als basisvoorziening (wat betreft uitbreiding van het aantal gesubsidieerde peuterplaatsen), het komen tot een sluitende aanpak of samenhangend beleid vanuit verschillende voorzieningen 0-12 jaar, het komen tot een goede spreiding van het aanbod en een goed bereik van peuters (met name die tot doelgroepen behoren), streven naar deskundigheidsbevordering et cetera. Deze nota wijkt met name af van de nota uit 2001 op punten waarbij voor de realisering ervan een grotere investering vanuit de gemeente nodig is. De financiële dekking voor de nota uit 2001 is niet gevonden, waardoor deze niet volledig ten uitvoer is gekomen. In deze nota wordt uitgegaan van de op dit moment beschikbare middelen voor peuterspeelzaalwerk.
- 9 *Doelstelling van deze herijking is om met inzet van de huidig beschikbare middelen het gesubsidieerd bereik te vergroten met behoud van een zo goed mogelijk en verantwoord kwaliteitsniveau. Hiermee komen tot een zo efficiënt mogelijke wijze van uitvoeren van het peuterspeelzaalwerk.*
- ▶ In hoofdstuk 5 is hierop ingegaan en komen we tot een opzet waarbij we in de huidige subsidiebedragen aan bepaalde instellingen geen wijzigingen brengen, maar wel in het kader waarbinnen peuterspeelzaalwerk uitgevoerd dient te worden, onder welke voorwaarden en welke prestaties tegenover die subsidiëring dienen te staan.
- 10 *Komen tot een op de juiste wijze op de vraag afgestemd aanbod, in omvang van het aanbod en spreiding van het aanbod over de stad. Het kunnen beschikken over de juiste gegevens is hierbij een punt van aandacht.*
- ▶ In hoofdstuk 2 is ingegaan op de spreiding van het aanbod en het daarmee zo goed mogelijk aansluiten op de doelgroep. Gegevens zijn nu verzameld uit onderzoeken, de JGZ Kennemerland zal vanuit het EKD in de toekomst steeds meer gegevens op kunnen leveren, de uitvoerende partijen gaan hier verder mee aan de slag op wijkniveau.
- 11 *Komen tot een duidelijk plan met betrekking tot de huisvesting van peuterspeelzalen in scholen, waarbij een oplossing voor de gesignaleerde knelpunten gevonden wordt.*
- ▶ Dit punt is inmiddels overgenomen in het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs (SHO) en zal bij de actualisatie verder uitgewerkt worden aan de hand van deze herijking van het peuterspeelzaalwerk.
- 12 *Binnen deze herijking wordt rekening gehouden met ontwikkelingen op het gebied van VVE; voortdurende afstemming vindt plaats.*
- ▶ Afstemming heeft plaats gevonden en vindt voortdurend plaats. Vanuit VVE worden inmiddels in werkgroepen de mogelijkheden onderzocht voor uitbreiding van VVE-programma's in gebieden waar zich veel doelgroepkinderen bevinden (zoals Haarlem Noord) om het bereik van de VVE-doelgroep te verhogen, wordt gestreefd naar extra kwaliteit op VVE-peuterspeelzalen (ambitieniveau 2) die bekostigd wordt uit rijksmiddelen, wordt gekeken naar mogelijkheden de ouderbijdrage te vergoeden voor het 3^e dagdeel VVE, is in overleg met - en uitgevoerd door de JGZ Kennemerland een goede toeleiding voor VVE geregeld, et cetera.
- 13 *Speciale aandacht dient er te zijn voor peuters met een Sociaal Medische Indicatie (SMI), om te zorgen dat deze groep kinderen in de nieuwe situatie niet tussen de wal en het schip belandt.*
- ▶ In hoofdstuk 6 is deze groep peuters belicht; SMI-plaatsingen in peuterspeelzalen kunnen gecontinueerd worden en de aandacht zal uitgaan naar een adequate aanpak waar deze peuters zo veel mogelijk baat bij hebben.
- 14 *Ook dient speciale aandacht uit te gaan naar de werking van de Haarlem Pas. Het gebruik zal geëvalueerd en indien nodig aangepast kunnen worden.*
- ▶ In hoofdstuk 6 is de Haarlem Pas aan de orde geweest, het gebruik is met het onderzoek door OenS Haarlem onder peuterspeelzalen in kaart gebracht, gekeken zal worden naar de juiste aanpak om zorgvuldig gebruik te stimuleren en de overgang naar de nieuwe situatie in 2010 soepel te laten verlopen. Een nadere uitwerking hiervan volgt.

BIJLAGEN BIJ NOTA HERIJKING PEUTERSPEELZAALWERK

-
1. Indeling in stadsdelen, wijken en buurten (conform indeling OenS)
 2. Peuterspeelzalen en organisaties (eind 2006) per buurt
 3. Uitgangssituatie financiering
 4. Berekening huidig subsidievolume
 5. Expertmodel peuterspeelzaal
 6. Samenwerking basisschool, peuterspeelzaal en kinderopvang (21 december 2006)
 7. Toeleiding naar voorschoolse voorzieningen en VVE (1 januari 2007)
-

BIJLAGE 1. Indeling in stadsdelen, wijken en buurten (conform indeling O_{en}S)

BUURT (zie nummering kaart)	WIJK	STADSDEEL
10 Centrum 11 Stationsbuurt 12 Spaarnwouderbuurt	1. Oude Stad	CENTRUM
20 Zijlweg-Oost 21 Leidsebuurt 22 Leidsevaartbuurt 23 Houtvaartkwartier	2. Spoorbaan Leiden	WEST
80 Ramplaankwartier 81 Zijlweg-west 82 Oosterduin	8. Duinwijk	
30 Oude Amsterdamsebuurt 31 Potgieterbuurt 32 Van Zeggelenbuurt 33 Slachthuisbuurt 34 Parkwijk 35 Waarderpolder / Harmenjansbuurt 36 Zuiderpolder	3. Haarlem-Oost	OOST
40 Koninginnebuurt 41 Kleine Hout 42 Den Hout 43 Rozenprieel	4. Haarlemmerhoutkwartier	ZUID
50 Patrimoniumbuurt 51 Transvaalbuurt 52 Indischebuurt-zuid 53 Indischebuurt-noord 54 Frans Halsbuurt	5. Westoever Noorder Buitenspaarne	NOORD
60 Kleverpark 61 Bomenbuurt 62 Planetenwijk 63 Sinnevelt 64 Overdelft	6. Ter Kleef en Te Zaanen	
70 Dietsveld 71 Vogelenbuurt 72 Delftwijk 73 Vondelkwartier 74 Spaarndam-west	7. Oud Schoten & Spaarndam	
90 Europawijk 91 Boerhaavewijk 92 Molenwijk 93 Meerwijk	9. Schalkwijk	SCHALKWIJK
40 buurten	9 wijken	6 stadsdelen

BIJLAGE 2. Peuterspeelzalen en organisaties (eind 2006) per buurt

BUURT (zie nummering kaart)	PEUTERSPEELZAAL	ORGANISATIE
10 Centrum	Egelantier Het Paradijsje	Stichting Welzijn Centrum-Zuid Stichting Welzijn Centrum-Zuid
11 Stationsbuurt	De Kring	Openbaar Primair Onderwijs Haarlem
12 Spaarnwouderbuurt	De Lieverdjes	Stichting Welzijn Centrum-Zuid
20 Zijlweg-Oost	--	--
21 Leidsebuurt	Oki Doki	SDO Haarlem Zuidwest
22 Leidsevaartbuurt	Madelief	SDO Haarlem Zuidwest
23 Houtvaartkwartier	Pinokkio	SDO Haarlem Zuidwest
80 Ramplaankwartier	't Bijenkorfje	SDO Haarlem Zuidwest
81 Zijlweg-west	--	--
82 Oosterduin	--	--
30 Oude Amsterdamsebuurt	--	--
31 Potgieterbuurt	De Boefjes	Stichting Spaarne Peuters (SKOS)
32 Van Zeggelenbuurt	De Woelwatertjes	Stichting Spaarne Peuters (SKOS)
33 Slachthuisbuurt	Klavertje Vier	Stichting Spaarne Peuters (SKOS)
34 Parkwijk	't Sprongetje Op de Rode Paddestoel	Stichting Salomo Stichting Spaarne Peuters (SKOS)
35 Waarderpolder / Harmenjansbuurt	--	--
36 Zuiderpolder	--	--
40 Koninginnebuurt	--	--
41 Kleine Hout	--	--
42 Den Hout	--	--
43 Rozenprieel	Beertje Bas	Stichting Welzijn Centrum-Zuid
50 Patrimoniumbuurt	Ons Eigen Kloppertje	Stichting Salomo
51 Transvaalbuurt	De Harlekijn	Stichting Spaarne Peuters (SKOS)
52 Indischebuurt-zuid	't Cirkeltje	Stichting Spaarne Peuters (SKOS)
53 Indischebuurt-noord	Holle Bolle Gijs Peutersoos Het Kruimeltje	Stichting Spaarne Peuters (SKOS) Leger des Heils Vrije School Kennemerland
54 Frans Halsbuurt	--	--
60 Kleverpark	De Speeldoos Het Arkje	Stichting Spaarne Peuters (SKOS) Stichting Salomo
61 Bomenbuurt	--	--
62 Planetenwijk	Peuterlust Nijntje	Stichting Salomo Stichting Spaarne Peuters (SKOS)
63 Sinnevelt	--	--
64 Overdelft	--	--
70 Dietsveld	't Kresje	Stichting Salomo
71 Vogelenbuurt	--	--
72 Delftwijk	Dikkie Dik Katrijntje	Stichting Spaarne Peuters (SKOS) Stichting Haarlem-Schoten
73 Vondelkwartier	Wollewei Roosmarijn	Stichting Haarlem-Schoten Stichting Spaarne Peuters (SKOS)
74 Spaarndam-west	--	--
90 Europawijk	Mini-Piramide 't Peuterpandje De Rudolf Steiner	Openbaar Primair Onderwijs Haarlem Stichting Spaarne Peuters (SKOS) Stichting Spaarne Peuters (SKOS)
91 Boerhaavewijk	Schuitje Varen Dwergjesland De Ringvaart	Openbaar Primair Onderwijs Haarlem Stichting Salomo Stichting Spaarne Peuters (SKOS)
92 Molenwijk	De Roze Toren De Carousel De Bengelenburg De Wadlopertjes	Stichting Spaarne Peuters (SKOS) Stichting Spaarne Peuters (SKOS) Stichting Spaarne Peuters (SKOS) Stichting Salomo
93 Meerwijk	De Kruimelkuil De Meerkoetjes	Stichting Spaarne Peuters (SKOS) Stichting Sint Bavo
Spaarndam-West	't Brinkertje	Stichting Spaarne Peuters (SKOS)
40 buurten	42 peuterspeelzalen	10 organisaties

BIJLAGE 3. Uitgangssituatie financiering

Hieronder enkele kenmerken van de wijze van de financiering van het Haarlemse peuterspeelzaalwerk bij de start van de herijking.

A) Inkomsten

- De inkomsten van een gesubsidieerde peuterspeelzaal bestaan voor ongeveer 2/3 deel uit gemeentelijke subsidie, en voor ongeveer 1/3 deel uit ouderbijdragen
- De inkomsten van een ongesubsidieerde peuterspeelzaal die geen VVE uitvoert bestaan uit ouderbijdragen en eigen middelen van de organisatie die aangewend worden voor het peuterspeelzaalwerk. Als een ongesubsidieerde zaal VVE uitvoert, ontvangt de organisatie een kleine gemeentelijke subsidie als tegemoetkoming in de basiskosten voor exploitatie van de peuterspeelzaal.
- Ouderbijdragen zijn bij de gesubsidieerde partijen inkomensafhankelijk en worden ieder jaar in een gezamenlijke tabel overeengekomen. Ongesubsidieerde partijen stellen zelf de hoogte van de ouderbijdragen vast.
- Ouders die in het bezit zijn van een gratis verstrekte Haarlem Pas (inkomen tot 115% bijstandsniveau) kunnen gratis gebruik maken van het (gesubsidieerd of ongesubsidieerd) peuterspeelzaalwerk. Tot maximaal drie dagdelen neemt de Sociale Dienst de kosten van de ouderbijdrage op zich, de rekening gaat direct naar de gemeente.

B) Subsiëring:

- De gesubsidieerde welzijnsorganisaties ontvangen subsidie op basis van in een prestatieplan overeengekomen te leveren prestaties binnen de systematiek van productsubsiëring.
- Binnen deze systematiek wordt gefinancierd per programmalijn, waarbij het peuterspeelzaalwerk onderdeel uitmaakt van de programmalijn 0-12 jaar. Binnen een programmalijn mogen middelen vrij aangewend worden voor de diverse producten, zo lang voldaan kan worden aan de overeen gekomen te leveren prestaties. Door het werken met deze systematiek van productsubsiëring zijn de middelen voor peuterspeelzaalwerk niet meer als zodanig geoormerkt.
- Tussen de (voormalige) drie welzijnsorganisaties Radius, Centrum-Zuid en Zuidwest bestonden grote verschillen in de integrale kostprijzen die berekend werden voor de produkteenheid die betrekking had op peuterspeelzaalwerk. Zuidwest met de laatste kostprijs, Radius met de hoogste. Gedeeltelijk is dit bijvoorbeeld te verklaren uit het feit dat organisaties in buurten met een hoger of lager inkomensniveau opereren, waardoor met de inkomensafhankelijke ouderbijdrage hogere of lagere bijdragen geïnd kunnen worden. Maar dit is geen volledige verklaring.
- Binnen het systeem van productsubsiëring is het lastig de samenstelling van de integrale kostprijs ten opzichte van de werkelijke kostprijs inzichtelijk te houden.

C) Voorwaarden

- Als bezettingspercentage geldt voor het gesubsidieerde peuterspeelzaalwerk een richtlijn van 90%, maar dit is geen formele eis en hierop wordt niet structureel getoetst. Met name bij Radius kwamen op een gegeven moment veel lagere bezettingspercentages voor.
- De gemiddelde bezetting in het Haarlemse peuterspeelzaalwerk komt voor 2005-2006 volgens het onderzoek van Bureau Onderzoek en Statistiek uit op 85,4%. Ongeveer 40% van alle Haarlemse peuterspeelzalen kent een bezettingspercentage beneden dat gemiddelde, waarvan bijna 30% bestaat uit gesubsidieerde zalen van destijds Radius (nu Stichting Spaarne Peuters). Hiermee staan gesubsidieerde plaatsen leeg en vloeit subsidie weg.
- Met name in de laatste periode van haar bestaan was Radius actief bezig met het treffen van de benodigde efficiency maatregelen, door zalen waar nodig te sluiten of samen te voegen met andere peuterspeelzalen.
- Het systeem van subsidiëren laat toe dat ouders het aantal dagdelen gebruik uitbreiden tot vijf dagdelen per week, want financiert het aanbod en stelt geen verdere eisen aan het aantal peuters dat daarmee bereikt moet worden. Met vijf dagdelen kan één peuter bereikt worden, maar kunnen ook 2,5 peuter bereikt worden als we ons zouden houden aan de landelijke norm van 2 dagdelen peuterspeelzaalbezoek per kind.

D) Voorschoolse Educatie (VVE)

- VVE-programma's worden uitgevoerd vanuit zowel gesubsidieerde als ongesubsidieerde zalen en gefinancierd vanuit een aparte subsidie uit rijks gelden, die wij niet rekenen tot de middelen bestemd voor peuterspeelzaalwerk.
- Waar VVE wordt uitgevoerd ontvangen alle peuterspeelzalen, ook de ongesubsidieerde, een VVE-subsidie uit rijks gelden. Deze subsidie is bedoeld om de meerkosten te dekken die de uitvoering van VVE met zich meebrengt.
- Op het moment dat een ongesubsidieerde peuterspeelzaal VVE uitvoert, wordt naast de VVE-subsidie ook nog een klein subsidiebedrag uit gemeentelijke gelden verstrekt als tegemoetkoming in de kosten voor het exploiteren van de peuterspeelzaal. Deze tegemoetkoming is echter verre van kostendekkend.

BIJLAGE 4. Berekeningen huidige subsidievolume

SDO Haarlem Zuidwest 2007 (matrix prestatieplan)	€ 113.677,00	6,46%
St. Welzijn Centrum-Zuid 2007 (matrix prestatieplan)	€ 160.728,84	9,13%
St. Spaarne Peuters (SKOS) 2007 (beschikt subsidiebedrag)	€ 1.486.488,00	84,42%
Totaal gesubsidieerd peuterspeelzaalwerk 2007	€ 1.760.893,84	100,00%
Totaal gesubsidieerd peuterspeelzaalwerk 2007	€ 1.760.893,84	95,09%
Totaal tegemoetkoming ongesubsidieerd peuterspeelzaalwerk 2007 ('Extra Peuterwerk')	€ 90.932,00	4,91%
Totaal gemeentelijke subsidie peuterspeelzaalwerk 2007	€ 1.851.825,84	100,00%
VVE middelen aan gesubsidieerd peuterspeelzaalwerk 2007	€ 172.435,00	54,29%
VVE middelen aan ongesubsidieerd peuterspeelzaalwerk 2007	€ 145.207,00	45,71%
Totaal rijksmiddelen VVE 2007	€ 317.642,00	100,00%
Totaal gemeentelijke subsidie peuterspeelzaalwerk 2007	€ 1.851.825,84	85,36%
Totaal rijksmiddelen VVE 2007	€ 317.642,00	14,64%
Totaal peuterspeelzaalwerk + VVE 2007	€ 2.169.467,84	100,00%

BIJLAGE 5. Expertmodel peuterspeelzaal

Kengetallen peuterspeelzaalwerk	Landelijk (ambitieniveau 1)	Haarlem (regulier)	Opmerkingen
Productie kenmerken			
Aantal formatie-uren beroepskrachten per peutergroep	9,0	9,0	
Aantal formatie-uren betaalde begeleiders per peutergroep	n.v.t.	6,0	Haarlem: betaalde ipv vrijwillige begeleider
Aantal formatie-uren vrijwillige begeleiders per peutergroep	6,0	n.v.t.	
Aantal formatie-uren overhead-personeel per peutergroep	2,6	2,6	
Jaarprijs per formatie-uur beroepskrachten	€ 924	€ 924	
Jaarprijs per formatie-uur betaalde begeleiders	n.v.t.	€ 747	indicatie ogv schaal 1 CAO Welzijn
Jaarprijs onkostenvergoeding per rooster-uur vrijwillige begeleiders	€ 2	n.v.t.	
Jaarprijs per formatie-uur overhead-personeel	€ 1.215	€ 1.215	
Kosten kenmerken			
Kosten beroepskrachten per peuterplaats	€ 580	€ 580	
Kosten betaalde begeleiders per peuterplaats	n.v.t.	€ 315	indicatie ogv schaal 1 CAO Welzijn
Kosten vrijwillige begeleiders per peuterplaats	€ 30	n.v.t.	
Kosten overhead per peuterplaats	€ 320	€ 320	
Kosten huisvesting per peuterplaats	€ 170	€ 200	kosten huisvesting in Haarlem iets hoger
Kosten activiteiten per peuterplaats	€ 35	€ 35	
Totale kosten per peuterplaats	€ 1.135	€ 1.450	
Inkomsten kenmerken			
Inkomsten ouderbijdragen per peuterplaats	€ 385 (34%)	€ 493 (34%)	(exclusief Haarlem Pas systematiek)
Inkomsten subsidie per peuterplaats	€ 710	€ 957	= TE SUBSIDIEREN PER PEUTERPLAATS
Overige inkomsten per peuterplaats	€ 40	n.v.t.	berekenen we niet
Totale inkomsten per peuterplaats	€ 1.135	€ 1.450	

BIJLAGE 6. Samenwerking basisschool, peuterspeelzaal en kinderopvang (21 december 2006)

Discussiestuk diverse onderwijsbesturen, ingebracht in werkgroep herijking peuterspeelzaalwerk

De werkgroep Herijking Peuterspeelzaalwerk werkt aan het toekomstige peuterspeelzalen beleid. In dat beleid moet de samenwerking tussen de peuterspeelzalen, kinderopvangcentra en basisscholen een heldere vorm en inhoud krijgen. In deze notitie wordt een de bestuurlijke visie op de samenwerking met het peuterspeelzaalwerk en de kinderopvang vanuit het basisonderwijs uitgewerkt.

De besturen van het primair onderwijs in Haarlem willen gezamenlijk bijdragen aan de doorlopende ontwikkeling en begeleiding van kinderen in de leeftijd van 2,5 tot 12 jaar. Zij willen daarin niet als individuele besturen opereren maar in gezamenlijk optreden aan duidelijkheid en resultaten kunnen winnen.

Zij staan een krachtige en effectieve samenwerking voor met de instellingen die zich bezig houden met kinderen in de leeftijd van 2,5 tot 4 jaar. Het gaat dan meer in het bijzonder om het peuterspeelzaalwerk, de kinderopvang, de jeugdgezondheidszorg, opvoedingsondersteuning en schoolmaatschappelijk werk.

De besturen sluiten hiertoe gezamenlijk een convenant met de verschillende partijen waaronder de gemeente Haarlem.

Bereiken van de gewenste samenwerking

Een krachtige en effectieve samenwerking wordt bereikt door met een beperkt aantal partners uniforme afspraken te maken. Dit leidt bij voorkeur tot een samenwerking met stedelijk opererende partners. Partners die in staat zijn om stadbreed met de betrokken schoolbesturen primair onderwijs kwalitatieve en organieke afspraken te maken.

Om de samenwerking te bevorderen en effectief te maken geven de onderwijsbesturen er de voorkeur aan de voorzieningen zo dicht mogelijk bij de scholen te situeren en daar waar dat fysiek en logistiek mogelijk is onder een gemeenschappelijk dak. Deze zienswijze komt overeen met de gemeentelijke insteek om op wijkniveau welzijns en onderwijsvoorzieningen te concentreren. Nieuwe te bouwen brede scholen ontwikkelen ruimte en combineren meerdere functies onder een dak. Daar waar van een bestaande structuur in de wijk gebruik moet worden gemaakt en er sprake is van verschillende locaties moet geïnvesteerd worden in doelmatige en wederkerige samenwerkingsrelaties.

Een goede samenwerkingsvorm kent een samenhangend aanbod. De bestuurlijke samenwerking moet handen en voeten krijgen in de samenwerking tussen school en instellingen vanuit een gedeelde pedagogische visie. Belangrijk punt is dat de school en de instellingen bereid moeten zijn programmatisch samen te werken en inhoudelijk af te stemmen. Hierdoor zullen ouders naar verwachting eerder geneigd zijn het belang van het peuterwerk te onderkennen. Gezamenlijke aandacht voor de betekenis en de rol van de ouders leidt er toe dat deze partij worden bij de samenwerking en daarmee vanuit de eigen verantwoordelijkheid bijdragen aan een ontwikkeling van het kind. Scholen en instelling zullen de rol van ouders gezamenlijk vitaliseren.

Vormen van concrete samenwerking

A. Regelmatig overleg en terugkoppeling tussen peuterspeelzaal en de basisscholen in de wijk of het stadsdeel.

Aan de peuterorganisaties/kinderopvang doorgeven van de ervaringen met kinderen en zorg dragen dat zaken kunnen worden bijgesteld. Terugkoppeling met als doel aanpassing en aanscherping van afspraken. Overleg en terugkoppeling vragen van de betrokken organisaties de bereidheid tot aanpassing. Men moet openstaan voor een professionele gesprek. Wat ging goed, waarop hebben we niet gelet, is de overdracht effectief geweest en is alle noodzakelijke informatie overgedragen, is begrepen wat is overgedragen of gevraagd is. Scholen, peuterspeelzalen en kinderopvang in een wijk of stadsdeel voeren jaarlijks gezamenlijk overleg over de inhoud van de samenwerking.

B. Leidsters van peuterspeelzalen en kinderopvangcentra betrekken bij relevante ontwikkelingen de school.

Daarbij gaat het om twee richtingsverkeer. Peuterspeelzalen en kinderopvang moeten op zoek gaan naar hun schoolpartners. In reclametermen heet dat nu "be connected", zorg dat je bereikbaar bent en zelf anderen bereikt. Dit vergt een andere attitude van de peuterspeelzaal/kinderopvang organisatie en in nog sterkere mate, van het

personeel. Het personeel moet bereid zijn te contacten te leggen en te onderhouden. Het moet daarvoor worden gefaciliteerd. De samenwerking concretiseren door leidsters en groepsleerkrachten een aantal dagdelen op de andere locatie te laten meelopen. Dat zou je moeten uitzetten op stadbreed niveau. Een leerkracht uit west loopt een ochtend mee op een peuterspeelzaal in oost. De werkwijze kan ook bijdragen aan de loopbaanontwikkeling.

C. Op de basisschool bestaat een gestructureerde aandacht voor de instroom van de kinderen en vindt overdracht van kindinformatie plaats met behulp van een overdrachtsformulier.

Het overdrachtsinformatie concentreert zich op verschillende facetten in de ontwikkeling van het kind

- o de spraaktaalontwikkeling
- o de sociaal-emotionele ontwikkeling
- o de redzaamheid
- o het spelwerkgedrag
- o de motorische ontwikkeling
- o enige relevante gegevens over de gezondheid.

D. Samenwerking bij het signaleren van ontwikkelingsachterstanden met zomogelijk doorverwijzing.

Deze signalering moet geënt zijn op een aantal voor de gehele stad gelijke uitgangspunten en op uniforme wijze bijdragen aan de doorloop van de kinderen en de signalering van de problemen. Een voor het onderwijs belangrijk thema is de aanpak van de indicatietrajecten. Deze blijken verschillen te vertonen. Een onderdeel is dat indicieerde kinderen soms moeilijk plaatsbaar zijn op de scholen. Dit thema wordt met voorrang uitgewerkt met het doel een meer uniforme aanpak te creëren. Schoolbesturen willen daarin door middel van kennis investeren. Er is binnen de scholen ervaring en expertise opgebouwd op het terrein van onderwijs achterstandsbeleid en voor en vroegschoolse educatie. In samenwerking met de Jeugdgezondheidszorg geldt dat ook voor de signalering van problemen bij de ontwikkeling van de kinderen. De mobiele teams doen in samenwerking met de scholen goed werk en worden als een substantiële ondersteuning ervaren.

Daar waar sprake is van kinderen in een sociaal-economische achterstandssituatie krijgt de samenwerking extra aandacht en vorm. De constatering van een achterstandssituatie beperkt zich niet tot bepaalde delen van de stad maar heeft te maken met het individuele kind. Peuterspeelzaal en scholen werken daartoe samen.

De samenwerking is nu het meest duidelijk bij de peuterspeelzalen die onderdeel uitmaken van de GOA VVE beleid en een koppel vormen met een specifieke basisschool. Die koppeling wordt inhoudelijk tot stand gebracht door het taalprogramma dat zomogelijk doorloopt naar de groepen 1, 2 en 3 van de basisschool. De gereedschappen zijn alle door het rijk erkende taalprogramma's.

Kinderen met een taalachterstand bevinden zich ook buiten de kring van de bestaande GAO/VVE scholen en peuterspeelzalen. Om die kinderen te bereiken met een afgestemd ontwikkelingsprogramma is de gedachte van de VVE-rugzakje ontstaan. Een kind met een VVE indicatie krijgt een bedrag aan Euro's in het rugzakje mee waarmee de peuterspeelzaal (in de eigen omgeving, thuisnabij) ontwikkelmateriaal aanschaft. De verwachting is dat de scholen inhoudelijk hierop kunnen aansluiten. Een goed gestructureerde overdracht van de informatie over het kind is een belangrijke succesfactor.

E. Een versterkte signalerende functie door vroegtijdig signaleren van de ontwikkelingsachterstanden en zonodig doorverwijzen.

De preventieve en signalerende zorg kan worden ontwikkeld en ondersteund door gebruik te maken van het elektronisch kinddossier. Het elektronisch kinddossier wordt beheerd door de Jeugdgezondheidszorg (JGZ). Gebruik van het dossier door peuterspeelzalen en onderwijs kan het volgen van de ontwikkeling van het kind bevorderen. Informatie over de ontwikkeling van het kind wordt nu al wel door het peuterwerk vergaard en vastgelegd en in de vorm van een overdrachtsformulier overgedragen aan het basisonderwijs. Toevoeging van de informatie uit het overdrachtsformulier aan het elektronisch kinddossier levert een breder beeld van de ontwikkeling van het kind. De peuterspeelzaal en de basisschool hebben toegang tot het dossier, maar uitsluitend voor het deel dat te maken heeft met de onderdelen die in de overdracht van peuterspeelzaal naar basisschool zijn opgenomen. Medische gegevens zijn uitsluitend toegankelijk door de schoolarts. Consequenties voor de aanpak van de spraak/taal ontwikkeling, de sociaal-emotionele ontwikkeling, de redzaamheid, het spelgedrag en de motorische ontwikkeling (de facetten uit het overdrachtsformulier) worden vermeld.

F. Een gezamenlijke professionalisering van peuterspeelzaalwerk en onderbouw op de terreinen van ontwikkelings- en begeleidingsprogramma's.

Op elkaar afgestemde scholing om aan de stimulerende, preventieve en signalerende functie optimaal invulling te kunnen geven. De afstemming van programma's is een belangrijke voorwaarde om afgestemde scholing te kunnen

geven. Vanuit de programma's kunnen de vaardigheden worden benoemd waarover kinderen moeten beschikken. Hoe deze vaardigheden zijn ontwikkeld wordt benoemd in het overdrachtsformulier.

Gezamenlijk sterk met stimulerende, preventieve activiteiten

Het zijn de activiteiten van de school en van de peuterspeelzaal / kinderopvang die ontwikkeling van het kind stimuleren. De activiteiten worden op elkaar afgestemd met het doel om op gelijke wijze het kind te kunnen volgen en om op tijd ongewenste ontwikkelingen te signaleren.

Er is regelmatig - in het kader van de doorlopende lijn - inhoudelijk overleg tussen de leidsters van de peuterspeelzaal, kinderopvang en de leerkrachten van groep 1. Eigenlijk staat dit hierboven al beschreven. De pedagogische aanpak van de kinderen in de peuterspeelzaal en kinderopvang en basisscholen sluit zoveel mogelijk op elkaar aan. In ieder geval zijn de betrokken partijen op de hoogte van elkaars aanpak en kunnen daar met elkaar over spreken. Scholen en peuterspeelzalen en wellicht ook de kinderopvang maken processen als verzwarting op gelijk wijze door. Acties om dit proces tegen te gaan moet niet geïsoleerd blijven tot een enkele instelling maar tot een gemeenschappelijke aanpak leiden.

BIJLAGE 7. Toeleiding naar voorschoolse voorzieningen en VVE (1 januari 2007)

Van de Jeugdgezondheidszorg Kennemerland.

De voor- en voorschoolse periode is een zeer essentiële fase in de ontwikkeling van kinderen. Om zich optimaal te kunnen ontplooiën, op latere leeftijd succesvol het onderwijs te kunnen doorlopen en aan de maatschappij te kunnen deelnemen, moet de start goed zijn. Voor de meeste kinderen is dat gelukkig het geval maar dat geldt helaas niet voor iedereen. Een te grote groep kinderen begint aan het basisonderwijs met een achterstand en loopt die achterstand in latere jaren niet meer in. Teveel kinderen kunnen zowel op sociaal als op cognitief gebied onvoldoende meekomen. Het gaat dan met name om kinderen uit gezinnen met een andere etnische achtergrond en autochtone kinderen met laag opgeleide ouders die risico lopen op leerachterstanden. Het is nodig dat deze kinderen worden doorverwezen naar een voorschoolse voorziening en een intensief ontwikkelingsprogramma. Ouders zullen daartoe geïnformeerd moeten worden over de mogelijkheden en in een aantal gevallen ook gemotiveerd moeten worden om hun kind daaraan deel te laten nemen.

(bron: Ministerie OCenW en VWS: beleidskader voor- en voorschoolse educatie, 9 juni 2000)

Twee van de drie kinderen tussen 2,5 en 4 jaar gaan naar de peuterspeelzaal. Opgeteld bij de kinderen in de kinderopvang bezoekt 85 tot 90% van de kinderen in Nederland in deze leeftijdsgroep een voorschoolse voorziening. Een groot deel van deze kinderen krijgt een programma voor voor- en voorschoolse educatie aangeboden, vooral in de peuterspeelzaal. Daardoor komen ze beter voorbereid op de basisschool. De 10-15% kinderen die geen voorschoolse voorziening bezoeken, behoren voor een belangrijk deel tot de doelgroep van het VVE-beleid (voor- en voorschoolse educatie).

(bron: Sardes: Allemaal naar de peuterspeelzaal, een planmatige aanpak van werving en toeleiding naar voor- en voorschoolse educatie, 2006)

Voor- en voorschoolse educatie (VVE)

Het VVE-beleid is bedoeld om de ontwikkelingskansen van kinderen van laag opgeleide autochtone en allochtone ouders te vergroten. Gemeenten hebben van het Ministerie van Onderwijs opdracht gekregen voor- en voorschoolse educatie op te zetten en verder te ontwikkelen. De VVE heeft als belangrijkste doel de (Nederlandse) taalontwikkeling van peuters en kinderen in groep 1 en 2 van het basisonderwijs te bevorderen en het terugdringen van onderwijsachterstand bij (doelgroep)kinderen. Doelgroepkinderen op de basisscholen zijn kinderen met een leerlingengewicht van meer dan één, ook wel gewichtenkinderen genoemd. Op de peuterspeelzalen gaat het vooral om kinderen uit gezinnen met een lage Sociaal Economische Status (SES) (zie bijlage). Doelgroepkinderen dienen op tweejarige leeftijd in te stromen in een peuterspeelzaal waar gewerkt wordt met professioneel personeel en een effectief VVE-programma (bijvoorbeeld Piramide en Kaleidoscoop) en waarbij aansluitend in de groepen 1 en 2 van de basisschool een effectief VVE-programma aangeboden wordt.

Het is bekend dat kinderen uit de doelgroep niet altijd of niet regelmatig naar een peuterspeelzaal gaan. Het is dus een uitdaging om ze daar te krijgen en te houden!

De werving en toeleiding van deze kinderen lukt het beste als instellingen daarvoor samen een heldere aanpak hebben: het moet duidelijk zijn wie wat doet en wat de opbrengst is.

Toeleiden

Jeugdgezondheidszorg Kennemerland speelt een belangrijke rol bij de toeleiding naar voorschoolse voorzieningen en VVE, omdat:

- 98% van de zuigelingen en 95-98% van de peuters het consultatiebureau bezoeken,
- ook kinderen uit de zogenaamde doelgroepen op het consultatiebureau komen;
- Jeugdgezondheidszorg Kennemerland een werkwijze heeft waarbij ouders actief worden benaderd, bijvoorbeeld via huisbezoek(en) door de wijkverpleegkundige;
- de consultatiebureauteams steeds nauwer samenwerken met peuterspeelzaalleidsters en medewerkers van kinderdagverblijven, paraprofessionals ('buurtmoeders') en andere (welzijns)organisaties;
- de arts en de wijkverpleegkundige op het consultatiebureau niet alleen vanuit een medische invalshoek naar de ontwikkeling van kinderen kijken, maar ook vanuit een sociaal-economische invalshoek;

- gezondheidsbedreigingen en risicofactoren die door Jeugdgezondheidszorg Kennemerland in kaart worden gebracht, aansluiten bij de criteria voor de doelgroepkinderen VVE;
- Jeugdgezondheidszorg Kennemerland over een EKD beschikt waarin gegevens ten aanzien van risicofactoren en bezoek voorschoolse voorzieningen worden gemonitord.

Bij Jeugdgezondheidszorg Kennemerland wordt onder toeleiden verstaan: een interventie waarbij de ouder/verzorger gemotiveerd wordt om gebruik te maken van een voorschoolse voorziening en/of VVE. Een interventie in het kader van voorschoolse voorzieningen en/of VVE kan bestaan uit voorlichting, advisering, begeleiding en/of verwijzing naar paraprofessionals (bijvoorbeeld Stap In, Opstap).

Doel toeleiden

- Kinderen van 2 - 4 jaar bezoeken voorschoolse voorzieningen en
- Kinderen die tot de doelgroep van VVE behoren, gaan naar peuterspeelzalen waar wordt gewerkt met specifieke VVE-programma's.

Toeleiden naar wat?

Binnen Jeugdgezondheidszorg Kennemerland wordt er toegeleid naar voor- en vroegschoolse voorzieningen zoals peuterspeelzaal en kinderdagverblijf, maar ook naar voorschoolse projecten/programma's zoals Spel aan huis, Stap In, Opstap, peutergym en bibliotheek. Kinderen die tot de VVE-doelgroep behoren worden toegeleid naar speciale VVE-peuterspeelzalen.

Werkwijze Jeugdgezondheidszorg Kennemerland bij alle kinderen

- Standaard voorlichting aan kinderen van 18 maanden
Tijdens het consult op de leeftijd van 18 maanden geeft de wijkverpleegkundige naast voorlichting over de peuterperiode voorlichting over het belang van voorschoolse voorzieningen, met name het bezoeken van de peuterspeelzalen. Als in sommige gevallen het peuterspeelzaalbezoek nog een brug te ver is, wordt er gezocht en gekeken naar activiteiten die wel aansluiten bij de vraag en/of behoefte van de ouders. In het consult van 2 jaar vraagt de arts bij alle kinderen na of het kind al is opgegeven voor een peuterspeelzaal (of op een wachtlijst staat of al een peuterspeelzaal bezoekt) en/of deelneemt aan andere voorschoolse activiteiten.
- Project Haarlem feliciteert
De voorlichting over het belang van voorschoolse voorzieningen wordt in de gemeente Haarlem ondersteund door materialen vanuit het project Haarlem feliciteert (feliciteetkaart en brochure 'Haarlem en zijn jongste burgers'. De wijkverpleegkundige reikt tijdens het consult van 11 maanden het volgende uit: felicitatiekaart, brochure over de voorschoolse voorzieningen, sociale kaart over de voorschoolse voorzieningen in de wijk en een antwoordkaart voor Stap In. Tijdens het consult van 18 maanden vraagt de wijkverpleegkundige of het kind al is ingeschreven voor de peuterspeelzaal en/of andere activiteiten.
- Toeleiding naar de peuterspeelzaal
Als ouders onbekend zijn met peuterspeelzalen en/of voorschoolse activiteiten, vragen hebben, het belang van de peuterspeelzaal niet inzien, financiële drempels zien of andere obstakels ervaren, maakt de wijkverpleegkundige een afspraak voor een huisbezoek om gerichte informatie te geven en de ouder te motiveren. Zo nodig verwijst zij naar Stap In waarbij paraprofessionals de ouder (vaak in eigen taal) bezoeken, voorlichten en zo nodig met de ouder meegaan naar de desbetreffende voorzieningen. Op deze manier kan ook gerichte toeleiding naar voorschoolse projecten als Opstap en Spel aan huis plaatsvinden. Steeds wordt er tijdens de consulten op het consultatiebureau navraag gedaan door de arts of wijkverpleegkundige of het kind daadwerkelijk gebruik is gaan maken van de peuterspeelzaal en/of voorschoolse voorzieningen.

Werkwijze Jeugdgezondheidszorg Kennemerland bij doelgroepkinderen voor VVE

- Toeleiding risicokinderen naar peuterspeelzaal met VVE programma
Kinderen met een spraak/taal achterstand (Nederlands) of kinderen met een verhoogd risico op een spraak/taal achterstand in het Nederlands worden door het consultatiebureauteam actief toegeleid naar VVE, zo nodig via huisbezoeken. Naast een achterstand in de spraak/taal ontwikkeling (van het Nederlands) is ook een dreigend risico op een spraak/taal achterstand een indicatie voor het consultatiebureauteam om te verwijzen naar VVE.

Ook bij toeleiding naar de VVE peuterspeelzaal kan gebruik worden gemaakt van gerichte begeleiding door medewerkers van Stap In.

Werkwijze Jeugdgezondheidszorg Kennemerland bij kinderen met indicatie

- SMI (sociaal medische indicatie)

Peuters met een sociale en/of medische indicatie worden door de peuterspeelzalen met voorrang geplaatst.

Doorverwijzing vindt veelal plaats door het consultatiebureau. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van een standaard verwijsformulier. Evaluatie van de plaatsing dient in overleg met de peuterspeelzaal plaats te vinden.

Op dit moment is er geen zicht op hoeveel peuters jaarlijks doorverwezen worden en hoeveel er daadwerkelijk ook naar de peuterspeelzaal gaan op grond van deze indicatie. Mogelijk dat een aantal peuters uiteindelijk niet naar de peuterspeelzaal gaan, ondanks de doorverwijzing, vanwege de financiële drempel. Consequente registratie in het (elektronische) kinddossier door de JGZ kan antwoord geven op deze vraag.

Monitoring in EKD

Registratie vindt plaats in het Elektronisch Kind Dossier (EKD) tijdens de intake en alle consulten op het consultatiebureau. Standaardvoorlichting over onder andere peuterspeelzalen en andere voorschoolse voorzieningen wordt niet geregistreerd in het EKD. Interventies, zoals verwijzingen, zorg op maat, toeleiding en risicogroepgerichte zorg staan wel in het EKD.

De registratie in het EKD bestaat uit de onderdelen:

1. achtergrondkenmerken van het gezin / risicofactoren
2. interventies en/of verwijzingen (toeleiding, SMI)
3. bezoek peuterspeelzaal of Reden geen bezoek peuterspeelzaal
4. spraak/taal ontwikkeling in Nederlands en/of andere taal
5. taken (bijvoorbeeld Uitdelen informatie Haarlem feliciteert)

Onderdelen registratie EKD

1. Registratie van achtergrondkenmerken en risicofactoren

Tijdens de intake, als het kind twee weken oud is of als een kind nieuw in de regio komt wonen, worden de volgende achtergrondkenmerken en risicofactoren van de ouders/gezin geregistreerd.

Achtergrondkenmerken:

- Postcode
- Opleiding vader en moeder
- Samenstelling gezin
- Wel of geen betaald werk van vader en moeder
- Geboorteland vader en moeder
- Welke taal vader en moeder met kind spreken
- Meertalig opvoeden

Risicofactoren:

- Leeft van minimum inkomen
- Langdurig werkloosheid/arbeidsongeschikt
- Spreekt geen Nederlands
- Chronisch ziek
- Verslaafd aan alcohol
- Verslaafd aan drugs
- Psychische/psychiatrische problemen
- Als kind mishandeld
- Ontbreken sociaal netwerk
- Anders, namelijk

2. Interventies en/of verwijzingen

- Toeleiding naar voorschoolse voorzieningen is een interventie en wordt als zodanig geregistreerd in het EKD van het kind. Daarbij worden de volgende voorschoolse activiteiten onderscheiden: peuterspeelzaal, VVE, Stap In, peutergym.
- SMI is een verwijzing en wordt als zodanig geregistreerd in het EKD.

3. *Bezoek peuterspeelzaal of Reden geen bezoek (vanaf 2,5 jaar)*

In alle consulten wordt geregistreerd of een kind gebruik maakt van kinderopvang. Hierbij worden op de leeftijd van 18 maanden, 2 jaar, 3 jaar en 3 jaar 9 maanden de volgende vormen van kinderopvang onderscheiden: kinderdagverblijf, peuterspeelzaal, VVE, voorschools project, informele oppas, au-pair, gastouder. Als kinderen die ouder zijn dan 2,5 jaar *niet* naar een peuterspeelzaal gaan, wordt de reden, die ouders opgeven, geregistreerd in het EKD.

4. *Spraak/taal ontwikkeling Nederlands en/of andere taal*

De spraak/taal ontwikkeling van een kind wordt vanaf de geboorte gevolgd en tijdens de consulten beoordeeld (als onderdeel van de gehele ontwikkeling van het kind) en geregistreerd in het EKD. Bij kinderen die meertalig worden opgevoed, wordt zowel de spraak/taal ontwikkeling in het Nederlands als in de andere taal geregistreerd.

5. *Taken (bijvoorbeeld Uitdelen Informatie Haarlem feliciteert)*

Tijdens het consult van 11 of 14 maanden ziet de arts of wijkverpleegkundige in het EKD van elk kind dat in Haarlem woont de taak 'Haarlem feliciteert' als de leeftijd van het kind tussen de 11 en 15 maanden ligt. De activiteit 'uitdelen van de felicitatiekaart en brochure' wordt dan uitgevoerd tijdens het consult.

Rapportages uit het EKD

Door het maken van rapportages van bovenstaande gegevens kan antwoord worden gegeven op bijvoorbeeld de volgende vragen.

- Zit er een leemte tussen 'waar de problemen zitten' en 'het huidige doelgroepbereik'? In de praktijk gaat het hierbij vaak om twee vragen:
 - voor wijken met peuterspeelzalen met een VVE-programma is de vraag: welke doelgroepkinderen gaan nog niet naar de peuterspeelzaal?
 - voor wijken met peuterspeelzalen zonder VVE-programma is de vraag: hoeveel doelgroepkinderen wonen hier?
- Welke financiële en praktische belemmeringen spelen (mogelijk) een rol?
- Welke ouders worden bereikt?
- Wat zijn de effecten van de toeleiding?
- Leidt de werving en toeleiding tot een hogere deelname?
- Bereiken we het doel dat we ons hebben gesteld?

(bron: Sardes: Allemaal naar de peuterspeelzaal, een planmatige aanpak van werving en toeleiding naar voor- en vroegschoolse educatie, 2006)

(Bijlage bij 'Toeleiding naar voorschoolse voorzieningen en VVE')

De **doelgroepdefinitie voor kinderen in de voorschoolse periode** heeft de gewichtenregeling die geldt voor het basisonderwijs als uitgangspunt.

1. Kind waarvan beide ouders of verzorgers een schoolopleiding hebben gevolgd op maximaal het niveau van praktijkonderwijs of voorbereidend beroepsonderwijs. Indien het een kind betreft uit een eenouder gezin dan geldt deze opleidingseis voor de betreffende ouder of verzorger.
2. Kind waarvan één van de ouders of verzorgers een schoolopleiding heeft gevolgd op maximaal het niveau basisonderwijs en van wie de andere ouder of verzorger praktijkonderwijs een schoolopleiding heeft gevolgd op maximaal het niveau van praktijkonderwijs of voorbereidend beroepsonderwijs. Indien het een kind betreft uit een eenouder gezin dan geldt dat de ouder of verzorger een schoolniveau heeft gevolgd op het niveau basisonderwijs.

Naast deze criteria geldt ook de indicatiestelling door het consultatiebureau.

3. Kinderen met een (grote) taalachterstand (in het Nederlands) of het risico daarop. Onder deze laatste categorie vallen de kinderen die meertalig worden opgevoed (kinderen waarbij thuis geen of onvoldoende Nederlands wordt gesproken).
4. In de gemeenten Velsen en Beverwijk vallen onder de doelgroepkinderen ook de kinderen met een sociaal-medische indicatie op het gebied van spraak/taal ontwikkeling.

Gewichtenregeling basisonderwijs

Voor het bepalen van het gewicht van de leerling is het opleidingsniveau van de ouders/verzorgers/voogden van belang. Als er sprake is van pleegouders is het opleidingsniveau van de biologische ouders bepalend.

Soms is niet de opleiding van de biologische ouders bepalend voor het leerlinggewicht, maar die van anderen:

- als er (al dan niet naast de ouders) sprake is van voogden, die belast zijn met de dagelijkse zorg, is hun opleidingsniveau bepalend;
- als er (al dan niet naast de ouders) sprake is van verzorgers, die belast zijn met de dagelijkse zorg, is hun opleidingsniveau bepalend;
- als een kind is geadopteerd is het opleidingsniveau van de adoptiefouders bepalend.

De regeling kent twee gewichten 0,3 en 1,2. De gewichten zijn gekoppeld aan opleidingscategorieën.

- Het gewicht 0,3 - beide ouders of de ouder die belast is met de dagelijkse verzorging heeft lager of voorbereidend beroepsonderwijs met diploma afgerond.
- Het gewicht 1,2 - één van de ouders heeft geen onderwijs gevolgd of alleen basisonderwijs afgerond en de andere ouder heeft geen onderwijs gevolgd, of alleen basisonderwijs of lager of voorbereidend beroepsonderwijs met diploma afgerond.

(bron: Nieuwe gewichtenregeling basisonderwijs, besluit 451 van 26 september 2006, Staatsblad 2006)

Raadsstuk (in te vullen door griffie)
B&W datum (in te vullen door griffie)
Sector/afdeling Stadszaken / Jeugd, Onderwijs en Sport (JOS)
Registratienummer 2008 / 16564

Onderwerp: Herijking Peuterspeelzaalwerk

1. Inhoud van het voorstel

In het derde kwartaal 2006 heeft B&W ingestemd met de startnotitie Herijking Peuterspeelzaalwerk (registratienummer MO/OWG/2002/763) en is deze besproken in de Commissie Samenleving. In de startnotitie zijn de Ausgangssituatie van het peuterspeelzaalwerk, de daaruit voortvloeiende noodzaak tot het aanbrengen van wijzigingen in die situatie en de Ausgangspunten voor het herijkingsproces vastgelegd. Doel van de herijking is te komen tot een verbeterde situatie rond het Haarlemse peuterspeelzaalwerk ten aanzien van onder andere efficiency en kwaliteit, alsmede het bereik van de doelgroep.

2. Aanleiding + fase van besluitvorming

- Verantwoording / status van het stuk: vaststellen van een strategische visie en kaderstelling van de gemeente voor meerdere jaren ten aanzien van het peuterspeelzaalwerk.

3. Samenvatting is leeswijzer t.b.v. commissie en/of raad

- Resultaat: efficiëntere en kwalitatief betere uitvoering van peuterspeelzaalwerk, optimaal bereik van peuters, goede aansluiting op verwachte nieuwe wetgeving.
- Zie verder 'Inleiding en Samenvatting' in de inliggende nota Herijking Peuterspeelzaalwerk (A), bladzijde 2 en 3.

4. Financiële paragraaf

- Het besluit valt onder programmaonderdeel: welzijnswerk (productnummer 040301) De herijking wordt uitgevoerd met inzet van de middelen zoals deze op dit moment al voor de uitvoering van peuterspeelzaalwerk beschikbaar zijn (schematische weergave hiervan is opgenomen onder B - bijlage 4). Uit de herijking volgen geen wijzigingen in de hoogte van de subsidiebedragen aan de huidige partners. Wel behelst instemming met de nota herijking het besluit om de huidige middelen bestemd voor de uitvoering van peuterspeelzaalwerk ook als zodanig te gaan labelen en vaststellen. Zo moet er een duidelijke en zekere financiële basis ontstaan voor de verdere implementatie van de herijking. De middelen die de welzijnsorganisaties ontvangen voor de uitvoering van peuterspeelzaalwerk zijn nu nog in de begroting gelabeld als 'wijkgericht welzijnswerk'. Door deze middelen te herbenoemen als middelen specifiek bestemd voor het peuterspeelzaalwerk kunnen deze niet meer binnen de programmalijnen van de prestatieplannen verschoven worden naar andere welzijnsproducten en houden we goed zicht. Na besluitvorming inzake de herijking zal de implementatieperiode van 1 april 2008 tot en met 31 december 2009 gebruikt worden om het ombuigen van de huidige subsidierelaties naar de gewenste vormgeving zoals hiervoor beschreven verder uit te werken.

5. Juridische paragraaf

- Instemming met de nota herijking behelst het raadsbesluit de Verordening Peuterspeelzaalwerk Haarlem (nummer 716, 22 december 2006) op hieronder genoemde punten aan te passen.

<i>Nota herijking</i>	<i>Verordening (VPH)</i>	<i>Betreft wijziging:</i>
H5§4 kaderstelling 2010, onder A)	Artikel 1b	'2 jaar en 3 maanden tot 4 jaar' wijzigen in: '2 tot 4 jaar'
H5§4 kaderstelling 2010, onder A)	Artikelgewijze toelichting, artikel 1b)	'de leeftijdscategorie van 2 jaar en 3 maanden (in plaats van 2) tot 4 jaar' verwijderen bij 'De aanpassingen ten opzichte van de Modelverordening betreffen:...'

6. Participatie / communicatie

- Eind 2005: twee startbijeenkomsten met alle uitvoerende organisaties;
- Begin 2006: samenstelling werkgroep uit uitvoerende organisaties en gemeente, die zich buigt over de verdere uitwerking van punten van herijking;
- 11 mei 2006: toelichting startnotitie Herijking Peuterspeelzaalwerk in Platform 0-12;
- 29 november 2007: overleg gevolgen herijking met schoolbesturen ihkv het Strategisch Huisvestingplan Onderwijs (SHO)
- 30 november 2007: bespreking concept nota herijking peuterspeelzaalwerk met de werkgroep (concept nota vooraf integraal toegestuurd);
- 20 december 2007: bespreking concept nota herijking peuterspeelzaalwerk met alle uitvoerende organisaties (concept nota vooraf integraal toegestuurd);
- 29 januari 2008: overleg gevolgen herijking met schoolbesturen ihkv het Strategisch Huisvestingplan Onderwijs (SHO);
- INSPRAAK: de nota Herijking Peuterspeelzaalwerk (A) en bijlagen (B) zijn op 19 februari door het college vrijgegeven voor inspraak voor de periode van 22 februari tot 21 maart 2008. Inspraakreacties worden samen met de nota voorgelegd aan de Raad (bijlage C).

7. Planning

De Raad wordt geïnformeerd:

- Januari 2009 - tussentijdse evaluatie voortgang
- Januari 2010 - evaluatie over periode implementatie: 1 april 2008 tot 1 januari 2010

Wij stellen de raad voor:

1. in te stemmen met de inhoud van de nota Herijking Peuterspeelzaalwerk (A)
2. in te stemmen met de budgettaire neutrale overheveling binnen de begroting vanuit product stadsdeelorganisaties naar een nieuw product peuterspeelzaalwerk.
3. de Verordening Peuterspeelzaalwerk als volgt te wijzigen:
 - A. In artikel 1 onder b wordt de zinsnede “2 jaar en 3 maanden tot 4 jaar” gewijzigd in “2 tot 4 jaar”;
 - B. In de artikelsgewijze toelichting hoofdstuk 1 artikel 1 onder b vervalt de zinsnede: “de leeftijdscategorie van 2 jaar en 3 maanden (in plaats van 2) tot 4 jaar,”
4. de wijziging van de verordening treedt de dag na publicatie in werking.

De griffier

De burgemeester

Raadsbesluit

De raad der gemeente Haarlem,

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders

Besluit:

1. in te stemmen met de inhoud van de nota Herijking Peuterspeelzaalwerk (A)
2. in te stemmen met de budgettair neutrale overheveling binnen de begroting vanuit product stadsdeelorganisaties naar een nieuw product peuterspeelzaalwerk.
3. de Verordening Peuterspeelzaalwerk als volgt te wijzigen:
 - A. In artikel 1 onder b wordt de zinsnede “2 jaar en 3 maanden tot 4 jaar” gewijzigd in “2 tot 4 jaar”
 - B. In de artikelsgewijze toelichting hoofdstuk 1 artikel 1 onder b vervalt de zinsnede: “de leeftijdscategorie van 2 jaar en 3 maanden (in plaats van 2) tot 4 jaar,”
4. de wijziging van de verordening treedt de dag na publicatie in werking

Gedaan in de vergadering van (in te vullen door de griffie)

De griffier

De voorzitter